Масса а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхетал!

СЕРДАЛО
свет

КIИРАНДИ
18
МАЙ
№ 40 (2206)
1958 шу
Мах 20 кеп.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областен комитета а Грозненски горкома а, Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а. Грозненски къахьегамхой депутатий Совета а орган

Хьайбаех пайда дикагIа эца

Вай коммунистически парти а Советски Iаьдал а — болхлойн къахьегамхойн парти а Iаьдал а да. Цудухьа цар шоай шебола низ а уйла а тIайохийт цар культура лакхъярна, бахар ираз долаш, сакъердаме, беркате хилийтарна. Цу гIулакхa Коммунистически партес а Советски Iаьдало а леладеча дукхача доккхача балхашта юкъе, доккха дакъа лоацаш да хьайбаш леладар а царех пайда эцар а.

ХIанз Коммунистически партес а Советски Iаьдало а вай берригача мехка бахача къахьегамхошта хьалхашка оттадаь декхар да, гарггарча шерашка дулх, даьтта, шура яккхара США-на тIехьакхе деза, аьнна. Из декхар доккхийча толамашца кхоачашдарна, вай берригача советски мехкара юртбоахама къахьегамхой социалистически яхь а лаьца чIоагIа къахьегаш боахк.

Из боккха болх Iилмангара а, дикагIа балха опыт йолча нахагара а кхетам а эцаш кхоачашбе беза.

Шура дукхагIа а хьаьнагIа а хургIолаш бе беза болх. Из гIулакх кхоачашде доаханна деш дола Iунал дикагIа де деза. Царна ханнахьа доакъар дала, хий моладе, цIенде, хIаьта уж латташ йола моттиг цIена, йIайха хилийта еза. МоллагIа а доакъар деннад аьнна пайданна дац, е масса а хана цхьа тайпа доакъар теларах гIулакх дика а леларгдац.

Шура дукхагIа а хьаьнагIа а хилийтарна эша дикагIа дола доакъараш да люцерна, эспарцет, соя яха баьцаш, моша хьажкIаш. Царца я шура дукхагIеи хьаьнагIеи хилийтарна эшаш йола белок яха хIамаш.

Эрсий ница да: «Iай ворда кийчъе аьхки соалоз кийчъе» яхаш. Цу ница уйла а яь, ший ханнахьа эшаш дола доакъар хургдолаш болх бе беза.

ХIанз, ахканарча хана доахан дина даьгIе йолча дажа дига деза, хIаьта йоачан хилча кIалдаха кхоалле е а еза. Цул совгIа царна цига, баьцах дажарал совгIа, барда а, моша хьажкIаш а, гIадамаш а тела деза.

ХIанзехьа, уйла е а болх бе а беза Iана эшача доакъарийна. Цу гIулакхa, лакхе йийца тайп-тайпара баьцаш, соя яхача баьцаца ийна силос йоалла хьажкIаш е еза. Силос чуйолла моттигаш кийчъе еза цул совгIа йол а кхы доакъар а Iалашде деза. Доахан чулоаттаду кхийш тоаде дIоахде, кийчде, царна готта хургйоацаш, кхы эшаш дола кхийш хьалде деза.

Долаш дола доахан дика леладарах а кхабарах а кхоачаш хилац, шуреи даьттеи, дулхи дукхагIа хулга. ЧIоагIа уйла тIаяхийта болх бе беза леладеча доахан фу тоадарна. Цу гIулакхa дикагIча фух йола бугIаш лелае а царна къаьстта дика гIулакх де а деза. ХIаьта хIара Iатта шурий дукхали хьоанали тахка а лархIа а еза. Цу гIулакхa колхозий а совхозий а доахан фермашка шурий хьоанал а дикал а тохкаргйолаш лабораторeш хила еза. ДукхагIа хьаьнагIа шура йола доахан шурийна дебаде деза. Дулха сихагIа дегIадоагIаш, дарсташ дола дулха доахан леладе деза.

ЧIоагIа уйла тIаяхийта еза доахан Iаьхара дусаргдоацаш беча балха а Iаьсий кхедара а. ДIадахача шера из гIулакх во лелар бахьан долаш доккха зе хиннад вай республикан колхозашта а совхозашта а. Юкъера лаьрхIача 100 Iатта тIехьа 76 Iаса мара кхийнадац. Эшача 24 Iаьсах, 16 ет Iаьхар бисар бахьан долаш ца деш дисад, 8 Iаса деннад. Iаьсашта ду гIулакх цхьаккха а лергдоацаш тоаде деза. БугIаш дикагIа лелаеш, доахан ханнахьа бугIе кхувлаш, леладе деза, уж Iаьхара ца дитарна.

Доахан дикагIа дола фу доладарал, уж дика кхабарал а леладарал а совгIа уж дика детта а ха деза. Доахан детташ йола дояркаш доахан дукха дезаш, царна шоаш безийташ хила беза. Цхьадола доахан шоаш Iаьмача, хьестача дояркашка мара ца деттийташ, бокъонца шура Iоцалуш, шура сецаеш хул. Доахан а цар шамараш а цIена леладе деза, Доахан хьалха йоагIа шура хьоанал кIезигагIа йолаш, тIехьа мела йоагIар дукхагIа йолаш хул, цудухьа доахан шура юхе ца юташ цIендаь Iодетта деза. Уж гIулакхаш ховш а Iомадаь а хила беза дояркаш. Дояркаш дукха хувцарах а зе доал.

Дулх даккхара эггара дикагIа хьакхарч лелаелга да. Хьакхарч чIоагIа дебаш, сиха дегIа доагIаш хьайбаш да. Цхьан хьакхийна, из бокъонца кхоабаш а лелаеш а хилча, деннеи бийсаннеи 400—500 грамм дулха тIакхет. ХIаьта кхоабаш а лелаеш а кхыча хьайбаел халагIа а яц уж. Хьакхарч дегIайоалаярна а тоаярна а чIоагIа пайданна да царна болакаш дIаер. Болакаш чIоагIа хьувкъаш, лелаеш атта йолаш хIамаш я. Болакаш дIайийна моттиг херцаеш, болакаш а юаш чIоагIа сиха дегIа а йоагIа тоа а лу хьакхарч. Цул совгIа барда бахьаш а, кхы доакъар луш а, уж чулелаю моттиг цIена а йIайха а лелаеш дика гIулакх де деза царна.

Дулха, фуашта, бедарашта чIоагIа пайданна да котамаш, гIажаш, боабашкаш, москалаш лелаяр. Царна а хьайбашта санна гIулакх эш, даара а чуехка моттиг хилара а из цIана лелаера а, бокъонца бIенаш дохкаш а кхыдараш а. ГIажаштеи боабашкаштеи доккхий хин Iамарч хила деза. Коа тIарча оалхазараша луш болча пайданна, дика хьокхам луш ба Ермоловски совхозе боабашкаш кхабарца баь болх. Цига Пекински породах йолча боабашкаша, хIаране шера 61 килограмм дулха еннай. Иштта коа тIарча оалхазарех доккхий пайдаш даь колхозаш а совхозаш а вай республике кхы дукха а я.

Колхозашта а совхозашта а хьалхале лелаераш чIоагIа хьажа беза хьайбаш леладеча а царна Iунал деча а наьха бахараи лелараи фу эш, эшача хIаманна мамогга новкъостал деш а, цар культура а кхетам а лакхбеш. Цул совгIа докладаш, лекцеш ешаш кружокаш йохкаш дешийташ, лакхбе беза цар балха кхетам а говзал а, цу гIулакхa дикагIа бола зоотехникаш а хьожабаь.

ДикагIа йолча совхозий а колхозий а хьайбаш леладара йола балха опыт массанахьа а дIайоаржае еза.

Укх шера хьалхарча биъ бетта, шура яккхара хьакъехьа, колхозашеи совхозашеи баьча балха лоархIам бича, дика болх баьб Наурски районерча колхозаша. Цар дахача шерарча хьалхарча биъ беттаца нийсдича укх шера хIара Iаттагара 147 килограмм шура дукхагIа яьккхай. Иштта дика болх баьб Сунженскии Грозненскии районашкарча колхозаша а города Малгобека а.

Совхозашта юкъе хьалхарча биъ бетта дукхагIа шура еннай Ассиновскии, Староюртовскии, Надтеречнии, Горячеисточненскии, Молочни № 1 йолчеи совхозаша.

Цхьайолча колхозашеи совхозашеи дахача шерарча хьалхарча биъ бетта яьккхачул кIезигагIа шура яьккхай укх шерарча хьалхарча биъ бетта. Царца я колхозаш: Карагалинскии, Курчалоевскии, Первомайскии, Советскии, Саясановскии, Ножай-юртовскии районашкара.

Дахача шерачул а вогIа болх баьб шура яккхара «Назрановскии», «40 лет Октября», Лермонтовскии, Шалинскии, Ингушскии, Красноармейскии, Предгорнии, Калиновскии, Наурскии совхозашта хьалхле лелаераша.

Совхозашта, колхозашта, районашта хьалхле лелаераш декхарийла ба хьайбаш дебадара а шура яккхара а юкъера кхоачамбоацараш дIа а даьха из болх чехка тоабе.

ССКП ОБКОМЕ

Наурски районерча жа леладерий Кхайкаралах

ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретариато могадаьд, Iоахарий ца дойташ диззаь хьалкхедара, жа лоргилга дика чакхдаккхара, паччахьалкхенна ханнахьа тха дIадалара, Iан хана жена даа доакъар кийчдара тIехьа социалистически яхь йоаржаяра хьакъехьа Наурски районерча жа леладераша Нохч-ГIалгIай АССР-а берригача чабанашка а, жа леладеча фермай болхлошка а даь Кхайкарал.

ССКП обкома секретариато партен райкомаши колхозий а совхозий а первични партийни организацеши декхарийла яьй чабанашта, юрта боахаман специалисташта, хьайбаш леладеча фермай кхыча болхлоша Наурски районерча жа леладерий Кхайкарал шерра дIадовзийта а, хIаьта цу тIа гIолла жа лоргилга, Iоахарий ца дойташ кхеделга, доакъар кийчделга дика чакхдаккхара гIулакха колхозникаши совхозий болхлойи оарцагIа баха а.

Даьхенна дукхагIа лургда вай дикагIа дола тха

Нохч-ГIалгIай АССР берригача чабанашкеи жа-товарни фермай болхлошкеи Наурски района жа леладерий

КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий!

Вай йоккхача Даьхен ерригача миIангашка кхехкаш латт творчески дика къахьегам. ССКП XX-ча съезда исторически решенеш вахарчухь сихах чакхъяхарна, Советски наха чIоагIа уйла тIаяхийта болх бу халкъа боахама дерригача доакъошка керда доккхий гIулакхаш дарна. Вайха хIара вар доаккхал де йиш йолаш ва, Коммунистически партен кхетамерча хьалхаленца, советски наха промышленностен, юртбоахама, города а юрти а къахьегамхой вахара а культуран а гIулакхашта доаккхий хIамаш карагIдалара.

Даьр кIезига дац. ХIаьта а кхоачащданза хьалхашка латташ кхы дуккха а декхараш да. Жа дебадара гIулакх хоадамболлаш айдарна а тха дукхагIа даккхарна а ССКП XX-ча съездо енна указанеш дага а кхоабаш, укх гарггахьарча шерашка сега сих кхоачача керттерарча продуктай производство айярна США-на тIехьакхерна партеси правительствоси баь тIахьехам кхоачашбарна, тха района жа леладечар шоашта тIайийцад лакхара социалистически декхараш: укх шера хIара 100 жийна тIехьа 110 Iаьхар хилийта, хIара устхан тIера 5,2 килограммал кIезигагIа доацаш тха даккха, ялхлагIа пятилетка йистейоаллаш 160 эзар исхалеш ду тха доаккха устха хилийта, дукхаезача Даьхенна хIара шера 8800 центнер тIехдика тха дала.

Шоашта тIайийца декхараш кхоачащдеш, хьалха латтача чабански бригадаша холуш дика коталонаш яьхай. Хьалха дIадахача шерашка чул дикагIа жена Iа доаккхалга, уж дебаделга, Iоахарий дукха хилийтар Iалащдаьд цар.
Тахан, укх тайпара хIама хилар белгалдаьккхача а хоза да. Нагахьа, дIаяхача хана дукхача, дика говзал йолча жа леладераша а кошарнэ-базови хьисапера Iоахарий хьалкхедара хьалха латтача хьисапах ца тешаш из леладаь дале, хIанз ерригача чабански бригадашка шерра леладеш да из. ХIанз тхох хIара вар, ше баьккхача земаца тийшаьв, Iоахарий цу хьисапаца леладарах, уж дизза ца дойташ хьалкхедарна дика тIулакх хиларах.
ХIанз жа дахка ха йистейоалача хана 33 эзар Iаьхар баьб. Из хIара жийна цаIи шиъи Iаьхар боагIаш да. Хьалха латтача жа леладераша кхы а лакхара хьокхамаш даьхад. Иштта, воаккхагIа вола чабан Степан Григорьевич Солнышкин волча Ленина цIерагIча колхоза бригада, хIара бIаь жийна тIехьа 141 Iаьхар хулга вIаштIехьадаьккхад, бIаь жийна 130-гара 138 процентага кхаччалца Iоахарий делга Iалащдаьд боаккхагIа болча чабанаша Тимофей Федорович Титова, Иван Иванович Жукова, Андрей Яковлевич Лазарева, Николай Титова хьалхале лелаьча бригадаша.
ЦIенача дагареи дукха дезаши кхоачашде шоашта тIадилла гIулакх ду боаккхагIа болча чабанаша Степан Семенович Пасмурнова (Калинина цIерах йола колхоз), «Красное знамя» яхача колхоза Василий Иосифович Гришина, «Октябра 40 шу» яхача колхозерча Ефим Иванович Сальникова. Цар иштта дика Iалащдаьд Iоахарий дукха дар.
ХIаьта, цхьа гIулакх да Iоахарий дика дебадар, — шоллагIа гIулакх да дизза уж ца дойташ кхедар. Цу тайпара гIулакх кхоачащдар чабанский бригадай коллективай балхах тийшаь хилар а ховш, оаха, совещанен доакъошхоша вай республикан берригa жа леладераш тIахьех жа леладар, къаьстта ахкан хана уж леладар, вIалла ца дойташ Iалащдарна. Дуккхача шерашка баьча балхо хьахьокхачох, Iоахари къоастадалца йолча ханна жерч шин группах леладе деза, царна кхоаленаш е еза, Iоахарий йIовхалах лоралургдолаш, жа доажадеча моттиге жена юхе хургъйолаш шиннел кIезигах йоацаш гIувнаш хила а еза.
ЦхьоагIо йолаш чакхдаккха деза жеха Iоахарий къоастадар, хIаьта цунца жена ондал юкъера а лакхара а йолча хана осеменени елга вIаштIехьа даккха деза.
Оаха Iалащдергда тIадоагIача шера шерра Iайн бIаьстан-юхьеи жа дахкара гIулакх.
Уж декхараш кхоачащдар йиш хулийтаргья тхога 100 гектар лаьттанга диллача, жа дебадарнеи тха даккхарнеи тIайийца декхараш сийленца кхоачащде.

Деза новкъостий!

Жа дахкар чакхдаккхара тIеххьа хьаотт уж леладеча боахаме жа ларгара болх. Цу тIулакхо дIадехаргда хIаранегара чIоагIа низ тIабахийтар а боахамхочун хьисапера тIахьежар а. Тха, щуца цхьан дола декхар да — жа ларгар дика вIашагIделла чакхдаккхар, тха бIех ца долийташ лорадар, планах 36 процент хила дезача 4 процент хилийта деза тхах хьийза тей далар, паччахьалкхенна тха дIадалара план 15-ча июнага кхоачашъе еза.
Ховш да, чIоагIа доакъарий база йоацаш хьайбай боахам лелабе йиш йоацалга, цу даькъе жа леладе йиш йоацалга а. Лаьттах дукха тIоадал йоаллаш хиларах, хIанз укх сахьате чIоагIа тIайоагIаш я дIайийна баьцаш а шоаш тIаьннна баьцаш а. Йол хьаккхара хьалхарча деноша хьахьокх доакъар укх шера дика хьувкъар.
ХIанз де дезар цхьа гIулакх да,— ханнахьа хьекха баьцаш чуэцар, Iана кхоачам балла дика йоли силоси кийчъяр. ГIожеи мошеи доакъар кийчдар тхох, жа леладечарех тийшаь а да. Щудухьа гIожеи мошеи доакъар кийчдарна дакъа лаца деза хIара чабански бригадас из жа латтача моттигашка тIаярна, цунца желашка уж долча хана хIара устханна 3 центнерал кIезигах йоацаш дика йоли хIара жийна 1—1,5 центнер хьажкIи силоси кийчъе. Цу тайпара декхар тхона кхоачащдулургда, хIанз ССКП ЦК-а февральски Пленума решенеех МТС керттера юртбоахама техника колхозашка дIаенна хиларца, цунах дIахо а артельни боахам детIабарна чIоагIа торо хиларах.
Республикан берригa чабанаш, юртбоахама специалисташ, жа леладеча фермай кхыбола болхлой тIахьех оаха, дIахо жен продуктивность лакхъярна, дулх а тха а даккхара производство айярна, шерагIа социалистически яхь йоаржае, цунца мехка къахьегамхошта дукхагIа устхан дулх даларна а вай ейгача промышленностенна эша бедал йизза кхоачашъярна а.

ТАСС ХОАМ

КхоалагIа советски говзалца хьаяь лаьттан спутник—космосе!

Дунен мехкашта юкъерча геофизически шера программага хьежжа 1958 шера 15 мае Советски Союзе урагIъяхийтай говзалца хьаяь Лаьттан кхоалагIа спутник.

Говзалца хьаяь спутник урагIъяхийтай фон тIерча тIоанашкеи космически пространствеи Iилман тохкамаш дар духьа.

65 градус экматоргахьа леста йолча орбите яьннай спутник.

Юххьанца хиннача хоамах орбита лакхал Лаьттанна тIера хьал 1880 км. яр, спутнико Лаьттанна гонахьа гобоаккх 106 минута.

Лохехьарча орбите гIолла лелача спутник урагIъяхьаьча ракетах хьакъоастаяьй.

15-ча мае московски ханах 13 сахьати 41 минути яьлча города Москван районе гIолла къулбехьен-малхбузенгахьа къилбаседа-малхбоаленгахьа тIехъяьлар кхоалагIа спутник.

КхоалагIа советски говзалца хьаяь Лаьттан спутник, цунах хьаягIа антенаш йоацаш бухагара диаметр 1.73 метр а йолаш лакхал 3,57 метр а долаш конуса хьисапе хIама я.

Спутника дозал, Iилман тохкамаш дарна йолча аппаратурани, радиоизмерительни аппаратурани, питанен источникеи 968 кг. дозал а лоархIаш, 1327 кг. да.

Ерригача орбите тохкамаш де йиш йола аппаратура оттаяьй спутника тIа:
— тIерча тIоанашкарча фон Iоткъаман лоаттам,
— положительни ионаш гулъялара,
— спутника электрически заряда боарама а лаьттан электричество йоаллача моттиган кхохкаялара а боарамашта,
лаьттаи магнит доаллача моттигаи кхохкаялара,
— маьлха гончара йоагIача зIанарий сердалои низ-Iоткъам — юххьанца космосе зIанарий сердало ялара лоаттаман а цун тайп-тайпарча хьисапий а, космосерча зIанарашка фотонаши еза ядераши екъаялара а,
— микрометеораншта.
— спутника тIерчеи чурчеи температураншта.

Оттаяьча программа йиш хулийтаргья дуккха геофизически физически проблемаш спутнико Iалаьмате лакха урагIъехьача приборий новкъосталца Iомае.

Даьча Iилман тохкамех хьахайнараш лаьттан тIарча дIаяздеча станцешка Iочудаларна Iалаьмате дика къоастамбе ховш йола дукхаканальни телеметрически система оттаяьй спутника тIа. Спутнико доахаш дола гонаш диста йиш хулийташ, духхьал хоамаш телаш йола устройство оттаяьй спутника чу.

Дунен тIарча дуккхача Iилмахошка кхоалагIча советски говзалца хьаяьча Лаьттан спутника зембаккхийтар духьа спутника тIа оттаяьй 20.005 мегагерц йола 150—300 миллисекунд яллалца хадданза телеграфаца Iалаьмате боккха низбола хоамаш телаш йола радиопередатчик.

Спутника тIа латтача Iилмани радиотехнический аппаратуран болх программни устройстваца лелабу. Электрохимически телача токаца цхьана маьлха батареяш а оттаяьй спутника тIа.

Спутника тIа латтача аппаратурага нийса болх байтарна эшаш йолчча тайпара температура лоаттаю, сердало тIехеи гойташ йола коэфициенташ хувцаш йолча устройстваша.

Спутник зув цунгара Iилмаи хоам а хьайбу, цобеча наькъа бустам а хов духхьал цу гIулакха ехкача радиотехнически оптическии оатхалаш чулаттача Iилман станцешка гIолла, Радиолакационни станцешкара хьауха спутнико беча наькъах дола хоамаш автоматически хувца а лийя, алхха астрономически ханах дIа а техе, бувзама наькъашка гIолла наькъа бустамаш лоархIача центра дIадохийт. Массайолча Iилман станцешкара цу центре хьаухаш дола хоамаш чехка болх беш йолча машинашка дохийт автоматически, цар къоастаду спутнико беча наькъа кертера параметраши цун эфемеридай лоархIами. Спутника земботахаш а Iалаьмате духа оптическе зембоаха пункташ, астрономически обсерватореш, радиоклубаш, радиолюбителаш.

Спутники ракета - урагIкхухьари бIаргагурья хьалбоалаши чубузаши латтача маьлха зIанарашка.

КхоалагIа советски говзалца хьаяь Лаьттан спутник —фон тIерча тIоанашкеи космически пространствон сердалонашкеи шерра Iилман тохкамаш дара керда этап — дунен Iилманна советски Iилмахоша юкъейихьа йоккха ганз я.

Советски Союзеи ВIашагIкхийттача Iарабий Республикани халкъий доттагIлен митинг

СССР Лакхехьарча Совета Президиумои СССР Министрий Советои вехарах Советски Союзе вена ши кIира совгIа ха йоаккхаш вар ВIашагIкхийттача Iарабий Республикан Президент Гамаль Абдель Насер. ДоттагIал долча Iарабий паччахьалкхен кхыча деятелашца цхьана СССР гIолла линнав из, ВIашагIкхийттача Iарбий Республикан халкъо бахкийтараш, советски наха массанахьа а дегчура раьза болаш тIайибир.

Дог гIоздоаккхаш вIашагIкхетар хилар 15-ча мае Кремле. Укхаза гулбелар болхлой, Iиламхой, культуран деятелаш, Советски Эскареи ТIема Форда Флотеи тIемахой, студенташ, московски вузашка деша багIа ВIашагIкхийттача Iарабий Республикера кагийнах. Царна юкъе бар СССР-а РСФСР-а Лакхехьарча Советий депутаташ, СССР Министраш, кхыча мехкашкара дипломаташ, советскии кхыча мехкийн журналисташ, дина викалаш.

ДIаьхдаь чIоагIа тIоараш техар Кремлевски Дворецa Йоаккхача зале президиуме ВIашагIкхийттача Iарабий Республикан Президент Гамаль Абдель Насери ВIашагIкхийттача Iарабий Республикан кхыбола деятелаши, хIаьта иштта новкъостий К. Е. Ворошилов, Н. Г. Игнатов, Ф. Р. Козлов, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин гучабаьлча.

Митинг хьайийлар Московски городской къахьегамхой депутатий Совета исполкома председатело Н. И. Бобровниковс. Митинге къамаьл дир цхьоалагIча подшипникови завода мастеро Н. В. Перовс, химически Iилмай доктороо, Московски мехкдаьттан института профессора Я. М. Паушкина.

ДIаьхдаь чIоагIа тIоараш тохарца тIайийцар гулбеннараша митинге къамаьл даь ССКП Центральни Комитета хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета председатель Н. С. Хрущев.

Цул тIехьагIа дош делар ВIашагIкхийттача Iарабий Республикан Президента Гамаль Абдель Насера. Митинге дакъа лоацаш хиннараша дIаьхдаь чIоагIа тIоараш тохарца моаршал хьаттар ВIашагIкхийттача Iарабий Республикан керте латтачунга.

Къамаьл дераш каст-каста сецабора чIоагIа деттача тIоараша. Советски наха митинге дерригача дегчура Iарабий халкъа сий деш из хилар дIахьекхар, шоай корта мукъале бахьан дIахо а керда коталонаш цар яхар ловш хилар а дIахьекхар.

ВСХВ хьайийлай

ДIадаха кIиранди Москве малх хьежаш, сийрда ди дар. Итташ эзараш бола москвичаш хьайийлача Ерригсоюзни Юртбоахаман Выставке хилар цу дийнахьа.

Из хьаеллар деэдеча баьхкабар новкъостий А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, А. И. Микоян, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, Российски Федерацена хьалхле лелаераш, СССР-а а РСФСР-а а министраш, центральни ведомствай а учрежденей а хьалхле лелаераш, ерригача союзни республикашкара, областашкара, краяшкара хьаьший.

12 сахьат даьлча выставкан Кертерча комитета председатело СССР-а юрта боахаман министра В. Мацхевича хьаел митинг. Митинге къамаьлаш ду Мински областа «Перамога» яхача колхоза председатело, Социалистически Кахьегама Турпало Т. Жигалкос, Ставропольски краян «Пятигорский» яхача совхоза директоро, Социалистически Къахьегама Турпало И. Прудниковс, «Красное Сормово» яхача горьковски заводе инженеро Л. Поповс.

Гулбеннача наха чIоагIа тIа а эцаш, вIамаьл дир ССКП ЦК-а Хьалхара секретарьи СССР-а Министрии Совета председательи волча Н. С. Хрущевс.

Митинг йистеяьлар. Павильонашка хьажа болалу. Цар экспозици ерригa хIана яц аьнна керда яьккха я. ХIанз кертера теркам тIабахийтаб дикагIа йола опыт къаьстта хьахьокхарна, колхозаша, совхозаша, юрта боахаман дикагIа болча болхлоша юртбоахаман культураш хьувкъийтар лакхдеш, хьайбаех боала пайда айбеш, продукцега дIабода мах лохбеш царна новкъостал даь методаш а приемаш а кIоаргга гучаяхарна.

ДIадехараш хадданза дукхагIа хуллашехьа а, шерагара-шерга дукхагIа хул ВСХВ юкъе дакъа лоацараш. Масала, 1954 шера 173 эзар бар уж, хIаьта укх шера — 400 эзарнел совгIа ба.

ДIадахача шера выставке шерра хьахьокхар бахача наьха цхьан сага сих дулх, шура, даьтта даккхарна Американ ВIашагIкхийттача Штаташта тIехьакхе аьнна оттадаь дерригa халкъа декхар кхоачашде юрта боахаман къахьегамхоша яь чIоагIонаш. Уж декхараш практически мишта кхоачашдаьд хьахьокх укх шера.

Выставкан экспозицена юкъе хьахьокхаш да ССКП ЦК-а февральски Пленумо «ДIахо а колхозни строй дегIаярахи машинно-тракторни станцеш эргаяхарахи» даьча исторически соцамий гIулакхаш.

ЛоархIам боллаш хувцамаш хиннад механизацен отделе. Хьалха «МТС-ий участок» хиннача лаьтта 300—400 трактора, 150 автомобила, тайп-тайпарча 200 юртбоахаман машина а кечалашта а гIулакх де лаьрхIа йола типови ремонтно-технически станци — РТС хьаяьй.

Цхьан майдане хьахьокхаш я колхозашка йохка могаяь техника. ХIара машина из хьаяьча завода адрес, машина мелла пайдане я, цун мах меллаб ха йиш йолаш табличка я.

1958 шера выставке хьахьокхаш хургья 600 совгIа тайп-тайпара юртбоахаман машинаш.

Мехка итташ эзараш болча экскурсанташа ВСХВ-е Iомаергья юртбоахаман производствон дикагIа болча болхлой балха методаши приемаши дIахо а социалистически юрта боахам лакхбарна Коммунистически партес оттаяь программа кхы а дикагIа, кхы а сихагIа кхоачашъе йиш хургйолаш.

Ерригсоюзни юртбоахаман выставка

А. Сергеевен Б. Трепетовен сурт.   (ТАСС-н фотохроника).

Пайда ца эцаш цхьа ди дIадахийта мегаргдац

Назрановски районе укх шера ший тайпара эттай бIаьсти. Нагтахьа мара дагIац йоачан йоацаш денош. Районерча совхозий болхлой чIоагIа лорадеш хул дика дена ди а бийса а. Цар кхетаду хIанз хIара ди, хIара сахьат боккха лоархIам болаш долга, хIана аьлча ший ханнахьа дIадийнача ялато дика хьувкъам лу.

Нагахьа санна апрель бетта 25-ча дийнахьа районе дIайийна цхьаккха а гектар хьажкIаш хиннаецe 5-ча мая Назрановски совхозе дIайийнай 837 гектар, «40 лет Октября» яхача совхозе — 865 гектар.

Наха юкъерча кхетама балха, шоашта хьалхашка латтача боахама а политически а декхарий лоархIам бе безача тайпара хьалхле лелаеча болхлоша беш болча моттигашка белгалдоалаш дика лел ялаташ дIадера балхаш. Назрановски совхоза Альтиевски отделени районе эггара хьалха хьажкIаш, гидуаргаш, мукх, дIабийна а кхыдола балхаш даь а яьннай.

Иштта дац цхьайолча отделенешкара гIулакх. Альтиевски отделенена гаьна яц Барсукински а Сурхо тIара а Экажевски а отделенеш. 5 мая цхьаккха а гектар хьажкIаш дIайийна яц Сурхо тIеи Экажевеи, хIаьта Барсукински отделене 20 гектар мара а йийна яц. МалагIа бахьан да селла мела болх лелабар? Жоп цаI мара дац цу хаттара. Цу отделенешка хьалхле лелаераша: Экажевски (н. Экажев Махьмада), Сурхо тIарча (н. Хаматханов Союпа), Барсукински (н. Дзортов) е езаш йола йоакхо а яь отделенен коллективаш оарцатIа яьхаяц ший ханнахьа ялаташ дIадерна, шеко йоацаш да цу отделеней болхлошта юкъе кхетама болх мела лелабеш хилар.

ХIанз латтача хана хIара ди, хIара сахьат юрта боахаме пайда ца эцаш дIадахийтар доккха зулам да. Юхе йиса бIаьстан ха мамогга пайда эцаш, дIаяхача хана ца даьр хьинаре болх барца кхоачащдеш дIаяхьа еза.

ТУГАНОВ.

Майски пленума соцам бахархоша къоабал бу

Химически промышленность дегIайоалаелга, хIаьта къаьстта синтетически материалаши царех бахача наха а халкъа боахама а эшаш йола хIамаш хьаелга а сихдарах бола Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета соцами, новкъоста Хрущева доклади боккхача безамца еш Нохч-ГIалгIай Республикерча къахьегамхоша. Городашкарча а юрташкарча а къахьегамхоша собранешка шоаш деча къамаьлашца кIоаргга дег тIара къоабал ду химически промышленность сихха дегIайоалаярна бола вай партен керда соцам.

Малгобекнефта кхоалагIча промыслерча управленен заведующес новкъоста Мамедовс аьлар: «Тха предприятерча мехкдаьттанхоша чIоагIа къоабал ду вай партес керда оттадаьр. Химически промышленность сихха дегIайоалаярна, партес оттаяьча кердача программас — хIара сага-сих продукци арахецарна, дикагIа хьал долаш долча капиталистически мехкашта гаргтгарча шерашка тIехьакхер а хьалхадалар а яха, керттера экономически декхар кхоачащдарна йоккха керда торонаш хургья вай.

* * *

ШийтталагIча треста гIирсаш хьалдеча площадке болхлошта ешаш я майски Пленума материалаш. Масса а тайпара кулга говзал йолча болхлоша чIоагIа цхьа барт болаш къоабал бу химически промышленноста материалаш яр дегIадоаладара гIулакха лаьрхIа баь вай партен соцам.

— Новкъоста Хрущева доклада тIа яздаь да миллиардаш кубометраш дуккхача маьха газ хьалуш пайда ца эцаш йоагаеш йовш латт, хIаьта химически а мехкдаьттан а промышленноста хьалхле лелаераш цун йоакхо ца еш сатийнна багIа аьнна,—аьлар хьалхарча участкан прораба новкъоста Васильевс, — вай республике Карабулака районе а латт йоаеш химически промышленноста маьхе йола бедал-газ эри йоагаеш йоаеш. Цу гIулакха чIоагIа терко тIаяхийта хьажа беза республика совнархоза болхлой. Майски пленума соцам Iомабарца кхы а чIоагIагI даьй-мехка къахьега дог ураотт Коммунистически партес, Советски Правительствос вай мехкарча къахьегамхой еш йола терко дагаехача, кхы тIа а баркал ала дог доагIа вай партена, — йоахар Васильевс.

ВЕДЗИЖЕВ И.

Автогенно-Карбидни завода балхах лаьца

Заводо арахец газосварочни продукци (кислороди, ацетилени, карбид-калции). Завода продукци дIаийю Нохч-ГIалгIайи, Къилбаседан-ХIирийи, ГIаьбартой - Балкхаройи республикашкерчеи Ставропольски краярчеи промышленни предприятеша.

1958 шера продукци арахецара план тIехкхоачашъе аьнна социалистически яхь а йоаржаяь планал совгIа 250 эзар сома товарни продукци ара хеца аьнна дош делар завода коллективо. Ше тIайийцаь социалистически декхараш сийленца, ханал хьалха кхоачаш деш къахьегаш я завода коллектив. Массала апрель бетта 205 эзар сома продукци арахийцар, къахьегама овсарал 14 процент лакхъяьй, биъ бетта план 114 процент кхоачашйир.

Ерригсоюзни социалистически яхье III-гIа моттиг яьккхар завода коллективо. Ахчан совгIат а делар цунна.

Къаьстта дика болх беш я Нина Данекина керте йола ацетилен доаккхаш йола кагирхой бригада. Дика барттайна я цу бригада коллектив. ХIара дийнахь йола балха нормаш 130 процент кхоачашъю цу бригада коллективо.

БАКАНОВА,
Автогенно-Карбидни завода йоккхагIа йола экономист.

Сурта тIа: Кагирхой бригадан бригадир йола машинистка нов. Данекина Нина манометраша хьагойтар журнала тIа дIаяздеш йоал.

И. ПЛИЕВА сурт.

Балха нормаш тIехкхоачашъю

Дукха ха яц, № 12 йолча треста 4-ча гIишлонашъяра управленен 3-ча участкан коллективацара нов. Хаджиев Шамсудин керте а волаш йолча каменщиккий бригадо, Нохч-ГIалгIай респромсовета болхлошта лаьрхIа Грозный города центре 24 квартира йола цIа хьалде доладаь.

Денгара-денга толамаш доахаш болх бу цу бригадацарча каменщикаша Батиев Увайса, Каспаров Михаила, кхыбараша а.

ЦIа хьалдеча объекте гIишлоний мастер волча нов. Яковенко Владимира йоах: «Дика цхьоагIо йолаш я Хаджиева бригада. ХIара дийнахьа балха нормаш 125—130 процент кхоачашъю цо. Дика къахьегаш я Маевич хьасан бригадир вола плотний бригада а. Цо хIара дийнахьа 150—155 процент кхоачашъю балха нормаш. Къаьстта дика балхаш ду цу бригадацарча плотникаша: Бугров Николаяс, Грибенников Михаила, кхыбараша а. Дика болх бу башенни крана тIа болх беш йолча Попивненкос а. «Кердача шера респромсовета болхлой чуховшаргболаш даь йисте даха лаьрхIад оаха е цIенош аьнна чакхдаьккхар цо ший къамаьл.

Шоай дош цу коллективо кхоачащдерг хилар а, балха тIа шоаш доаха толамаш цар къахьегамца дIачIоагIдерг хилар а шеко йоацаш да.

А. ГАНИЖЕВ.

Ший ханнахьеи дукхагIеи кийчде доакъар

Ш. САГАЕВ,
ССКП Нохч-ГIалгIай обкома секретарь.

ССКП Центральни Комитетеи Советски правительствани указанеш кхоачашъеш Нохч-ГIалгIай республикан колхозашеи совхозашеи цхьадола толамаш даьхад доахан дебадара гIулакха.

ДIадахача шера республикан колхозашкеи совхозашкеи хIара Iаттагара юкъера лаьрхIача шура яккхар 345 килограмм айделар, цох йиш хилар 1956 шера енначул пачхьалкхенна шура 70 эзар центнер дукхагIа дIаяла а йохка а. Лакхделар дулх даккхар а. Духхьал 1957 шера хьакхарч чуоттаяь кхабар шозза совгIа айденнад.

Укх шера шаьрача ядача колхозаша 2300 килограмм шура, лоаман районашка ядача колхозаша—1125 килограмм, хIаьта совхозаша—2115 килограмм хIара Iаттагара шура яккхар тIайицад; кхаьба дорстадаь доккхий доахан — 18 эзар корта, хьакхарч — 70 эзар, оалхазараш — 670 эзар корта хилийта. ТIайийца декхараш республике гIолла дизза кхоачашдарна, доахан дебадара дикала хьокхамаш айдарца, хоадамболлаш лакхде деза цар дукхал, эггара хьалха шура луш дола доахан а хулийташ.

Доахана дукхал а цар продуктивность а яйяро дIадех гIожа а моша концентрированни доакъар кийчдар айдар. Цунца белгалдаккханза даргдац, цхьайолча колхозий, совхозий, иштта кхыча боахамий цхьаболча хьалхале лелаераша дIадахача шера доакъарийна кийчо яра гIулакх кхоачамбоацаш леладаь хилар, цунца Iа доаккхалга во леладаь хилар а. Назрановски, Лермонтовски, Джалкински совхозашка доакъара кхоачам ца хиларах доахан дейнад.

ДIадахача шерара гIалаташ ца хилийтарна колхозий, РТС, МТС, совхозий, юртбоахама органий хьалхале лелаераша массадолча тайпара доакъар дукхагIа кийчде деза. Доакъарий культурай кхаш шердарца, керттера уйла тIаяхийта еза цархьувкъар айдарна. Укх шера планах кийчде деза 352 эзар тонна гIожа доакъар, цу даькъе 208 эзар тонна йол. Моша доакъар 367 эзар тонна кийчде деза, цу даькъе 336 эзар тонна силос а йолаш, 113 эзар тонна ялатий доакъар къоастаде деза.

Доакъар кийчдара балхашта хIанзехьа а кийчо е еза. Дика къахьегаш, доакъарий культураш дIайийча, царна де доагIача тайпара дика гIулакх дича, фийг бола доакъар дика хьувкъаргда.

Иштта лоархIам бе безаш да, доахан кхабарна эша дика доакъар Iалащдарна а цар продуктивность айярна а дIайийнача хIамаех йоалла белок яккхар айде дезаш хилар, боккха лоархIам болаш да дукхача шерашка хулача культурай моттигаш шеръеш уж дIаер, хIаьта иштта цхьан шера хула кхе тайпара культураш дIаер.

ХIаьта цхьайолча районий, колхозий, МТС-ий, совхозий хьалхле лелаераша лоархIам бац цу гIулакхий. Иштта, Назрановски, Надтеречни, «Октябран 40 шу» яхача совхозаша кхоачашъяьяц дукхача шерашка хула баьцаш дIаера план, кхоачам боацаш леладу соя фу харжари из культура дIаери.

ХIаьта республикан колхозашеи совхозашеи люцернаи экспарцетеи фу дIадувш Iалаш ца дарах цар хIара шера уж ийдарна дукха ахча доаду.

ДIахо ла ийш яц из гIулакх.

Йоли кхе тайпара йолча баьций моша доакъари даккхарна партен райкомаша, райисполкомаша, юртбоахама органаша колхозаштеи совхозаштеи гIо де деза дIаювш йолча хIамай лакхара белок йоалла люцерна, экспарцета, клевера, соя, иштта кхыча культурай шоай фу хилар Iалащдарна.

Хьалхарча шерашка дIайийна, дукхача шерашка хула баьцаш миштай ха деза хIанззехьа, цунца шоллагIча шера дикагIа йолча баьций участкаш къоастае еза фуна, хьалхара хьекхача баьцах фу даккхарна пайда а эцаш. ТIехьа тIайоагIача хана кхе тайпара йола культураш доакъарийна дукхагIа дIаерна йиш хилийтарна колхозашкеи совхозашкеи соя хьажкIашцеи кхыча культурашцеи эяь дIаерца, фуна соя ше къаьстта дIаювш болх бе беза.

Хейна да, ялат дукхагIа даккхар айдара а общественни хьайбай боахама доакъарий база чIоагIъяра а керттера долчарех цхьа гIулакх хьажкIаш дIаер шерделгеи уж хьувкъар айделгеи хилар. Уж дIаер лертIа дича, царна ду гIулакх дикадарца республикан дукхача боахамаша лакхара ялат хьувкъари цох моша доакъар хилари Iалащду.

Укх шера колхозашеи совхозашеи ялатийна, силоса, мошача доакъара 70 эзар гектар гаргга хьажкIаш дIае еза. Из план кхоачашъярна мел эшар долаш да: кхоачам болаш ялат дIадув машинаш, сеялкаш, гибридниии дикача фух долеи дIадув ялат, дика лаьтташ, ма эшша болхлой низ.

ХьажкIаш дIаерна ерригa торонаш йоллашехь а цхьайолча районашка уж дIаер геттара мела лел. Къаьстта эсала лел хьажкIаш дIаер Назрановскии Урус-Мартановскии районий совхозашка а Каргалинскии иштта кхыча районийи колхозашка а.

Из культура дIаер йистедаккха мел эшар де деза, цунна гIулакх делга вIашагIдолла а деза, дегIаухаш латтача хьайбай боахама укх шера ма эшша ялат хьувкъийтар Iалащдарна.

Доакъарий свеклеи ябакхаши дIаювш мошача доакъарийна уж дIаерца, каста кхачаш йола кабачкеш дIае еза доакъарийна. Уж дIаерна йола ха дIаяхаяц, хIаьта моша доакъар кхы а дукхагIа хилийтарна дIае еза уж.

Укх шера республикан дукхача районашка дика дукха йол йоаккхалургья. Цу гIулакха ерригa торонаш йолаш я. Колхозий, МТС, совхозий кхоачамболлаш техника я комплексни механизацеца баьцаш чуэцарна. ГIулакх латт, балха из ханнахьа кийчъяр а цох бакъахьа пайда эцар а Iалашдарца, йол хьакхар лоацдача хана чакхдаккхарца, баьцаш хьакхараи цунна аргIаш дарнеи юкъера юкъ йIаьх ца йолийташ болх барца.

Йол хьокхаш, соахкарча гIалатий лоархIам бе беза, цхьайолча районашка техниках во пайда эцарца а балхаш мела леладеш хиларца а из хьакхара 30—45 ди дохийташ хиннад. Ховш да, доакъар дика хилар из чуэцара ханах тийшаь хилар. Злакови баьцаш царна ка балале хьакха еза, хIаьта кхе тайпара яраш — зиза тохача хана хьакха еза. Иштта ха дезаш да буц хьалхагIа хьакхаро из дика хилар Iалащдеш хилари шозалагIа из хьокхаш дукха буц яккха йиш хулийташ хилари.

1957 шера Каргалински района колхозашка йол хьакхараи цунна аргIаш дараи юкъе йоккха юкъ йолийтай, из ма хьеккхинге цу сахьате вIашта ца тохаш. Цу тайпара гIулакх хиннад Гудермесски совхозе а. Укхаза бицбенна хиннаб, хьакха йол гулъярнеи цунах аргIаш дарнеи. ХIаьта хьакхарнеи из вIашта тохарнеи юкъера юкъ йIаьхъяро йол талхийт, доакъарий хьоанал йоаю, цун дикал а йоаю.

Кхоачаш ца хилара кхерама кIал да укх шера йол хьокха машинаш тоаяь кийчъяр. 30-ча апреле кхаччалца 802 тракторни сенокосилках колхозашкеи совхозашкеи тоаяь 314 мара яц. Надтеречни совхозе 15 сенокосилках 3 мара тоаяьяц. Уж тоаяр йистедаьннадац Ингушскии Назрановскии совхозашка. Партен райкомаша, райисполкомаша, къаьстта республикан юртбоахама Министерствос мелдалийтад колхозашеи совхозашеи йол хьаккхарна еча кийчонна тIахьожам лелабар, кIезига гIо ду цу гIулакха тIехьадусача боахамашта. Сельхозснабе массаза а хулаш яц йол хьокхача машинашта эша оаттагIалаш.

Декхар латт, укх шера йол хьакхар ший ханна доладарца, дерригача йол хьакхара балхашта комплексни механизаци ярца болх барах. Укх гарггахьарча деношка кийч а яь тракторнии говарийи йол хьокха машинаш йолхьангаш, волокушаш, аргIаш ду машинаш, иштта МТС-ий, колхозий, совхозий кхыйола машинаш йолаялийта еза, токхораш а аргIаш а ший ханнахьа дарна мел эшар де деза.

Доакъар дика лорадалар а цун дикал а дукхача даькъе аргIаш дика дарах тийшаь да. Во вIашта техача холашка е аргIашка аьла ший хьоанал дикка йоаю, талха а талх из. Цудухьа чIоагIа тIахьожам лелабе беза йол аргIашка вIашка тохача хана из дика дарна. Доакъар доаханна тIакхахьарна сов ха ца йоаярна а цунца дувзаденна доакъар довр ца хилийтарна а кхы тIа цу гIулакха хIама ца доадарна а хьекха йол доахана Iа доаккхача моттигашка тIа а кхухьаш цига аргIаш де деза.

Партен а советски а органий, РТС, МТС, совхозий, колхозий, хьалхле лелаераш, хIаьта иштта юртбоахама специалисташеи йол хьокхаш цу гIулакха хьалхале лелаеш хила беза, низ бакъахьа дIа-юха нийсбе а йол хьокха хIамаш нийса дIаоттае а гIо де деза цар, аргIаш дарна механизаци елга де деза, кийчдеча доакъара лоархIам бе беза, из доа а лечкъа а ца дейташ.

Республикан колхозашеи совхозашеи 169 эзар гектар йол хьакха еза, оттаяьча планах хIара доаккхача бежан керта 20 центнер гIожа доакъар кийчде деза, цу даькъе 10—15 центнер йол, хIаьта хIара устагIанна кхо центнер йол кийчъе еза.

Из план кхоачашъярна хьем боацаш хIара колхозе, совхозе йол хьакхара балха планаш оттае еза, йол хьокха моттигаш бригадашта тIачIоагIъе еза. Ерригача бригадашка балха планаш ювцаро гIо дергда хIара совхоза болхлочоа, хIара колхозхочоа, доакъар кийчдеча ший декхараш ха. Доакъар кийчдеш йола бригадаш массайолча хана болча болхлошца а колхозашца а Iалашъяь хила еза, дика кийчъяь кхашкара станаш йолаш.

Доакъар кийчдеча юкъе оза мегаргба доахан леладеча фермай болхлой, царна кхоачамболаш йол хьокха машинаш, йолхьингаш, волокушаш, холаш ду машинаш, транспорт хулийташ. Йол хьокха техника йизза кхоачашъярна, из хьакхара ха кIезигъярна агрегаташа шин смснах болх бергболаш кийчо е еза, цу гIулакха трактористаш, прицепщикаш, кхыбола болхлой Iалаш а беш.

Доакъар кийчдарна юстара хила йиш яц тикайи медицински организацеш, культпросветболхлой. Респотребсоюзи Сельхозснаби декхарийла я йол хьокха ха йолаялале ерригача тикаьшка мангалаш, хIамаш ирчъю чархаш, эгаш, ковнаш, кхыйола оатгIалаш, запасни доакъош хилийта, йол хьокха балхаш лелача хана доакъар кийчдеча болх бечарна эша товараш хулийташ, машинашца уж тIакхухьаш болх бе. УнацIено лораяра а культуран а Министерствоша Iалащде деза доакъар кийчдеча болх беча къахьегамхошта эша медицински а культурни а гIулакх делга вIашагIдоллар.

ШерагIа боаржабе беза наха юкъера политикан-кхетама болх, юртбоахама къахьегамхой творчески хьинар айде деза, доакъар кийчдара планаш дика гIулакхаш карагIдувлаш кхоачашъярна. Цу гIулакха керте латта езаш я партен райкомаши юххьанцара парторганизацеши. Цар хьдда хьалхале лелае еза йол хьакхарна, дерригa йол хьакхара балхаш дарна новкъа дола хIамаш дIадахарна колхозаштеи совхозаштеи дукхагIа оперативни гIулакхаца гIо де деза, механизатораша, колхозхоша, совхозий болхлоша сменах дола боарамаш кхоачашдарна йиш хулийта хьалаш оттаде деза.

Къаьстта уйла тIаяхийта еза партийнии юртбоахамеи органаша отгонни даьгIеношка доакъар кийчдар чакхдаккхарна. Цу гIулакха къаьстта бригадаш вIашахтоха еза, царна эша трактораш, йол хьокха а из гулъю а машинаш, транспортни хIамаш хулийташ, хIара дийнахь доакъар дика Iоадарна гIо а деш.

Баьцаш чуэцарна цхьан шерра леладе деза хьалхагIа доакъарийна силос йоллар. ХIара Iатта 10 тоннал кIезигагIа йоацаши хIара Iаьса керта 3 тоннеи силос кийчъярна, чIоагIа уйла тIаяхийта еза акха тIаювлача баьцех силос йолларна, сийнача доакъарийнеи аьлаи пайда эцанза долча гурахьа дийнача рожахи мукхахи пайда а эцаш. Рожьи мукхи хьекхачара мукъадаьннача лаьтташка, цу сахьате доакъарийна хьажкIаш дIае еза.

Йолаш йола силосни гIишлош тоае а керда хьалъераш яь йистеяха а еза хьем боацаш. Лаьттах силос йолларах боккха экономически лоархIам хилар а лоархIаш партийни, советски, юртбоахама органаша колхозаштеи совхозаштеи гIо де деза доакъар кийчдара из хьисап диках карадерзадарна, шерра из гIулакх леладелга Iалащдарна.

Доакъар Iоадара план дика гIулакхаш карагI а дувлаш кхоачашъярна боккха лоархIам болаш да колхозхойи совхозерча болхлойи материльни хьашташ айдар. НГIАССР юртбоахама Министерствос колхозаштеи совхозаштеи гIо де деза, вай мехка хьалха латтача боахамаша леладеш дола, доакъар кийчдеча хана балхах доагIар дукхагIа луш дола гIулакх юкъедоаладарна.

Йол хьакхара балхаш хIара дийнахь шерлуш латт. Из хьакхар ка бола ялат чуэцара ханага йистедаккхарна, доакъар кийчдарна социализман яхь йоаржаянза яргьяц. Доакъар кийчдар — пачхьалкхен боккха лоархIам бола декхар да. ХIара колхозе, совхозе доакъар Iоадара план кхоачашъяр ерригача юртбоахама болхлой хьалхара декхар да.

ДИКАГIЧАРЦА НИЙСЛЕ!

1958 шера 1-ча январе денз 1-ча майга кхаччалца 800 а кхы совгI а килограмм шура хIара Iаттагара яьккха НГIАССР шаьрача ядача колхозий дояркаш

Кугаевских Т. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1897
Колесникова Л. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1578
Безреброва Е. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1495
Трайнюкова Н. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1493
Харченко З. — Сунженски района « Путь к коммунизму» яха колхоз 1437
Зверева А. — Грозненски района 1-ча мая цIерагIа колхоз 1339
Токарева Р. — Грозненски района 1-ча мая цIерагIа колхоз 1255
Изотьева В. — Сунженски района «Путь к коммунизму яха колхоз 1144
Тюгулева К. — Грозненски района 1-ча мая цIерагIа колхоз 1119
Бокова М. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 1104
Никифорова М. — Грозненски района Ленина цIерах йола колхоз 1058
Микунина Н. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 1036
Дроговозова Ф. — Грозненски района 1-ча мая цIерах йола колхоз 1030
Дуткина А. — Сунженски района XX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 1025
Гребенченко Г. — Сунженски района «Победа» яха колхоз 1003
Иванова А. — Сунженски района цIеча эскара цIерах йола колхоз 997
Кукушкина М. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 988
Носова А. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 974
Фоменко В. — Грозненски района 1-ча мая цIерах йола колхоз 971
Григорьева Р. — Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 968
Никитенко Н. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 964
Тельчук М. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 964
Игнатенко Ю. — Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 961
Костьянова А. — Сунженски района XX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 957
Кузьмина Л. — Сунженски района ЦIеча Эскара цIерах йола колхоз 955
Гончарова В. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 955
Пащенко А. — Грозненски района Ленина цIерах хоз 954
Колпикова А. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 941
Фиалка В. — Сунженски района ЦIеча Эскара цIерах йола колхоз 935
Глущенко Р. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 934
Замашкина П. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 934
Печкан А. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 930
Никитина Л. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 921
Шенцова Н. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 920
Глобенко Р. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 920
Шилкина Р. — Сунженски района ЦIеча Эскара цIерах йола колхоз 913
Ланговая М. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 908
Борисенко И.— Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 906
Маланичева Л. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 902
Пирогова А. — Наурски района «Красное Знамя! яха колхоз 899
Соловьева Н. — Наурски района «Красное знамя» яха колхоз 898
Черкашина Л. — Наурски района «Россия» яха колхоз 896
Курилова Е. — Каргалински района «Красни Пахарь» яха колхоз 892
Дахненко Т. — Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 891
Токарева М. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 886
Колдошенко Р. — Сунженски района ЩIеча Эскара цIерах йола колхоз 885
Кузнецова П. — Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 885
Мацола В. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 884
Кузнецова Т.— Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 881
Зиборова В. — Сунженски района ЩIеча Эскара цIерах йола колхоз 880
Хаженова В. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 879
Епифанова Е. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 878
Нагуманова Г. — Каргалински района «Красный пахарь» яха колхоз 872
Петухова А. — Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 868
Евсенина А. — Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 866
Кудрявцева Е. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 862
Чумакова Е. — Сунженски района «Победа» яха колхоз 860
Дудко Г.—Сунженски района XX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 858
Аджибатырова Е. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 850
Печкан М. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 850
Золотарева Л.— Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 846
Кастюк А. — Сунженски района ЩIеча Эскара цIерах йола колхоз 839
Долгова А. — Сунженски района «Победа» яха колхоз 838
Коноба Н. — Грозненски района «Аргун» яха колхоз 835
Газан К. — Наурски района «Красное знамя» яха колхоз 835
Савaськова Р. — Сунженски района ЩIеча Эскара цIерах йола колхоз 834
Черникова О. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 831
Неберикутя Н. — Каргалински района «Красни Пахарь» яха колхоз 830
Степанова А. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 827
Сусименко М. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 827
Климова Т. — Сунженски района ЩIеча Эскара цIерах йола колхоз 825
Локтева М. — Наурски района Ленина цIерах йола колхоз 825
Нисимова О. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 824
Колесникова Ю. — Грозненски района «Новый быт» яха колхоз 824
Колотаева Л. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 822
Колотаева П. — Сунженски района «Путь к коммунизму яха колхоз 820
Соколова Г. — Сунженски района XX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 813
Адамова Е. — Грозненски района 1-ча Мая цIерах йола колхоз 810
Чуланова Е. — Наурски района «Красное знамя» яха колхоз 804
Дудко М.—Сунженски района XX-ча партсъезда цIерах йола колхоз 802
Гудзенко М. — Сунженски района «Победа» яха колхоз 800

1958 шера 1-ча январе денз 1-ча майга кхаччалца 800 а кхы совгI а килограмм шура хIара Iаттагара яьккха совхозий дояркаш

Слюсарева Б. — Наурски совхоз 1135
Доронина Е. — Горячеисточненский совхоз 1112
Романченко С. — Калиновски совхоз 1110
Селиверстова О. — № 1 йола шурий совхоз 1054
Жуков П. — Калиновски совхоз 1038
Водолазова З.—№ 1 йола шурий совхоз 1024
Бурцева В. — Ермоловский совхоз 1009
Рассуханова З. — Горячеисточненский совхоз 998
Алексеева Т. С. — Горячеисточненский совхоз 995
Бислиева К. — Джалкинский совхоз 984
Салогубова Н.— Грозненский шурий совхоз 979
Чумаченко Е. — Калиновский совхоз 970
Понамарева Е. — Горячеисточненский совхоз 968
Дивицкая Р. — № 1 йола шурий совхоз 956
Жаркова А. — Грозненский шурий совхоз 947
Проваторова Л. — Наурский совхоз 945
Кубрак М. — Наурский совхоз 944
Вошилина М.— Новосельский совхоз 928
Бобылева М. — Грозненский шурий совхоз 910
Юсупова Х. — Надтеречный совхоз 909
Шаталина Н. — Грозненски шурий совхоз 887
Мунштук Л. — Наурский совхоз 878
Дулдаева А. — Гвардейский совхоз 869
Бараханова З. — Горячеисточненский совхоз 869
Гагиева Э. — Ингушский совхоз 858
Дрожина Е. — Горячеисточненский совхоз 856
Домбаева З. — Джалкинский совхоз 853
Глушко М. — Калиновский совхоз 850
Яковлева О. — № 1 йола шурий совхоз 850
Долаева З. — Ингушский совхоз 842
Хаспиева Ш. — Горячеисточненский совхоз 842
Тихгиева А. — Джалкинский совхоз 835
Ковалева В. — Горячеисточненский совхоз 827
Субач С. — Горячеисточненский совхоз 826
Журавлева И. — Калиновский совхоз 823
Абдурзанова М. — Горячеисточненский совхоз 816
Сорокоумова В. — Предгорный совхоз 811
Юсупова Б.— Надтеречни совхоз 808
Дьялог В. — Горячеисточненский совхоз 807
Козлова М. — Предгорный совхоз 805
Махмудова Х. — Надтеречный совхоз 802
Ганзенко Л. — Предгорный совхоз 801
Сайдулаева С. — Надтеречный совхоз 801
Абубакарова Т. — Горячеисточненский совхоз 800

1958 шера 1-ча январе денз 1-ча майга кхаччалца 300 а кхы совгI а килограмм шура хIара Iаттагара яьккха НГIАССР лоаман колхозий дояркаш

Ахбулатова А. — Советски района «Октябран 40 шу» яха колхоз 741
Тазбаева К. — Курчалоевски района Ленина цIерах йола колхоз 710
Закриева — Курчалоевски района Ленина цIерах йола колхоз 635
Абдулакимова З. — Советски района «Октябран 40 шу» яха колхоз 524
Далаева П. — Советски района «Октябран 40 шу» яха колхоз 516
Дурдишева П. — Советски района «Октябран 40 шу» яха колхоз 508
Чикаева Л. — Советски района «Октябран 40 шу» яха колхоз 500
Тимурзиева Б. — Первомайски района 1-ча мая цIерах йола колхоз 657
Евлоева П. — Первомайски района Ленина цIерагIа йола колхоз 349
Чапанова П. — Первомайски района Орджоникидзе цIерах йола колхоз 309.

Лакхъе гІишлонаш хьалъяра темпаш, дукхагІа хилийта еш латтача гІишлошта эша материалаш!

Нохч-ГІалгІай АССР-а строительни индустрен берригача болхлошка строительни а проектни а организацей, стройматериалий предприятей актива собране хинначарду

КХАЙКАРАЛ

Дукха деза новкъостий!

Коммунистически партес хьалхле а лелаеш, советски халкъо Іалальмате дика толамаш даьхад социалистически общество хьалъеш, тешшаме коммунизманга а дода из. Езайоккха индустри кхы а дикагІа дегІа а йоалаеш, цун ларда тІа доккхийча толамашца дегІадоагІа промышленноста кхыдола доакъош, транспорт, юрта боахам. Дувца ца хеззача тайпара лакхденнад Іилма а культура а, шерагара - шерага тоалуш да советски наьха вахара хьал.

Промышленностей гІишлонийн управлени эргаяккхаро производствона доал дара къахьегамхой творчески активность аййир, кхы а чехкагІа мехка берригa халкъа боахам дегІабоалабе керда торонаш гучаяьхар.

Цу гІулакха тІехь боккха лоархІам ба строительни индустрен а строительни материалий промышленноста а болхлошка. Партеси правительствоси денна йоакхо еш хилар бахьан долаш, вай ханарча техникаца Іалашъяь йолча строительни индустрес ший низаш хадданза дегІадоаладу.

Цу хьакъехьа дукха хІама даьд Нохч-ГІалгІай АССР-е а. ХІанз вай республика йоккхий строительни, монтажни организацеши болхлой, мастерий, инженерий, техникий опытни кадраши йолаш я. Строительни организацешка шергара-шерга дукхагІа кхоач машинаши механизмаши. Дукха, хала къахьега деза балхаш машинашца дергдолча дахарои сборни аьшкабетон е йолаярои 1954 шерца нийсдича 1957 шера цхьан болхлочо юккъера лаьрхІача шера бу болх ерригача республике гІолла 42 процент лакхбе торо елар.

Моттигера строительни материалаш хьаю мощносташ дегІайоалаяра хьакъехьа цхьадола дика гІулакхаш даьд, уж бахьан долаш 1954 шерца нийсдича кирпишк 32 проценти кІир шоззанел дукхагІеи арахийцай. Гипсах ю цІеношта йовкъаш ехка Іоакъий, сборни колоннаш, гІайбаш, балконаш, цІеной кхыйола оатхалаш, хьаелга вІаштІехьа даьккхад.

Строительни организацеш чІоагІъяро, производственни база шеръяро, хІаьта иштта Іоаяьча опыто торо хилийтар укх тІеххьарча кхаь шера республикан промышленни, наха чубаха, культурно—вахара гІишлонаш хьалъеча гІолла бІаь миллионаш сомаш капиталовложенеш е. Цхьайола йоккха предприятеш болх бе йолаялийтай, 170 эзар квадратни метр совгІа дола цІеноц даь даьнна нах чубахаш да, царна юкъе дІадахача шера даь 62,5 эзар квадратни метр а долаш, уж да 1956 шера даьчул 20 эзар квадратни метр гарга дукхагІа; 13,5 километр газовии 30 километр йІовхал луи турбаш яьхкай, 3,5 эзар совгІа квартирана газ а йиллай, теплофикаци а яьй.

Дуккха йолча строительнии монтажнии организацеша толамца чакхъяьккхар 1957 шерара а укх шера хьалхарча квартала а план, 42 миллион сом совгІа пайда а белар.

КаратІдаьнна цхьадола дика гІулакхаш белгал а доахаш, оаха, активан собране хиннараша лерхІ, строительни, проектни организацей а строительни материалий предприятей а балха тІехь хІанз а республикан халкъа боахам дІахо а дегІабоагІилга юхатетташ дола, къаьсста хІанз республика юхаметтаоттаеш шерра балхаш деча хана, цІенхоштта кхоачамбоацараш да аьнна. Объекташ хьалъяра ханаш тІехьайоахаш моттигаш кІезига яц вай, во пайда ийбу механизмех, гІишлонашка дІабода мах лакха латт, металл а хьу а доагІачул тІех дІаухийтача хана, сборни аьшкабетона боагІа мах бац.

Стройкашка пайда ца беш йола затраташ ю, боахамга хьажац, халкъа рузкъанна де ца доагІа гІулакхаш леладу, шоай ханнахьа гуча а яхац, пайда а эцац социалистически производстве пайда ца беш йоахкача торонех. Уж дерриташ бахьан долаш дукккхача строительни организацеша керда производственни мощносташи наха чубаха цІеноши даь йисте даьха дІадалара планаш кхоачаш яц, балхаш йисте дахара ханаш йІаьхъю, паччахьалкхен средствааш яь яланза йолча гІишлонашка дІаухийт.

Строительни материалий предприятеша стройкаш Іалашъяц дикача, прогрессивни материалашца а хІамашца а. Объекташка кхухьа кирпишки столярни хІамаши хІанз а во я. Стройкашта Іалальмате чІоагІа тоъаш яц пенаш ду материалаш, алебастр, кІир, кхера, сборни аьшкбетон. Цунца, хІанз йолаш йола аьшкбетона конструкцеши кхыдола цІеной доакъоши хьаду каръераш а мощносташ а кхоачамболлаш дика пайда эцаш яц, уж шеръелга юхатетт. Ла йиш йоацаш мела лел гІишлонаш еча ейга бетонаш, заполнителаш, укрепителаш, ейтагІа хьаяь кирпишки пений конструкцеши юкъе кхухьа.

Укх шера республикан строительни индустрен болхлой декхарийла ба 670 миллион сом капиталовложенеш е, 95 эзар квадратни метр наха чубаха цІенош хьал а даь, эксплуатаце дІадала; царна юкъе совнархозе гІолла 46 эзар квадратни метр, Нохч-ГІалгІай АССР-а Министрий Совете гІолла 25 эзаг квадратни метр, министерстваши ведомстваши предприятешкеи организацешкеи гІолла 24 эзар квадратни метр, хІаьта иштта 2 больница, берий 6 учреждени, 14 школа и. кх. а долаш. Строителий низ тІабахийта беза пусковой объекташ чехкагІа йистеяхарна.

Из дарна дукхагІа юкъейоалае еза гІишлонаш хьалъяра поточни методаш, кердача технологехи къахьегам вІаштІехьа баккхара дикагІа йолча формехи пайда а эцаш. ГІишлонаш хьалъеча шерра доаржаде деза хІара денна сменах йоагІа задани хІара болхлочо тІех кхоачашъяра яхь а оттаеш, донецки шахтеро Николай Мамаес дІадоладаь чІоагІа лоархІам бола гІулакх. Укх гаргарча шерашка чакхдаккха деза дуккха дола а дукха къахьега деза а балхаш комплексни механизацега доахилга, стройкаш йизза Іалашъе еза вай ханарча машинехи механизмехи.

ГІишлонаш хьалъелга сихде лерхІаш, объекташ йолаялийтарна а яь йисстеяхарна а пайда эцаш йоаца торонаш тІаяхийта еза, йиллача хана яь йисте яха еза хьалъеш латта зданеши сооруженеши. ЧІоагІа уйла тІаяхийта еза хьалъеча гІишлоний дикал лакхъярна, царга дІабода мах лохбарна, материалашта ю расходаш чІоагІа контроль йолаш лелаярна, материалаш дІа-юха кхухьаш махулла кІезигагІа йоае еза, складашка порядок хилийта еза.

ХІара денна йоакхо е еза хадданза хургйола, йоккха говзал йола строителий кадраш кийчъяра, чубахача цІеноща-вахара эшача гІулакхашца уж Іалаш а беш, цар производственно-технически гІулакх лакхделга вІаштІехьа а доаккхаш.

Республикан проектни организацей болхлой декхарийла ба лоацчача хана проектни гІулакха юкъе доахка кхоачамбоацараш дІадаха, строителашта ханнахьа дика оттаяь, типови, экономични проекташ хилийта. Ла йиш йоацаш да безача кхерах лардаш ехкилга, сома пенаш доттилга, гІайбаш а дехкаш тховнаш делга, къаьнарча тайпара дахчан сарпалаш увттаелга. Проектировщикаш декхарийла ба керда, прогрессивни конструкцеш увттае, дикагІа йола хІамаш а материалаш а проекташта юкъе кхахьа, цу гІулакхаша чухьнахьа боаккхаргба зданешка дІабода мах.

ЛоархІаме декхараш латт строительни материалий промышленноста болхлошта хьалхашка. 150 миллион кирпишк, 3 миллион гІомара блокаш, 7 миллион цІен тІаюлла кирпишк, 7 эзар тонна гипс, 5 эзар квадратни метр цІеношта йовкъаш ехка гипсан Іаькъаш, 25 эзар тонна кІир, 25 эзар тонна аьшкбетона конструкци арахеца еза цар укх шера.

Шеко йоацаш из декхар кхоачашдарна йолаш йолча оборудованех пайда дикагІа эца беза, болх беш йола предприятеш тоаяра а керда хьалъеча предприятей а счетах мощносташ чехкагІа дегІаяхкийта еза, промышленносте дІакъесташ йолча хІамех (йокъ, дахчан опилкаш, шолхаш) строительни материалаш ю производство шерра дегІайоалае еза. Рудни йоаца материалаш — гІум, жагІа, кхера, и. кх. я. а яхарна дукхагІа теркам тІабахийта беза, царех строительни индустрена а республикан препрятешта а бизза кхоачам бергболаш.

ЦІенош а производственни зданеш а хьалъяр сихде лерхІаш, пенаш кирпишкий блоках хьалделга могадолда, уж блокаш кирпишкий заводий шоаш къаьстта яьча цехашка хьа а еш.

Тхо тешаш да, строительни а проектни а организацей, стройматериалий предприятей партийни, профсоюзни, комсомльски организацеша болхлой коллективашта юкъера политически а кхетама а болх дукхагІа бергхиларах, шоашта де хьалхашка этта декхараш толамца чакхдаха цар уж коллективаш оарцагІа йоахаргхиларах. Болхлойи специалистийи творчески инициатива махулла хьаллаца а цу тІехьа цар дог урауттаде а деза, шоашка де аьнна денна сийдола гІулакх бахьан уж чІоагІа бехкттокхоме хилара уйла чуйоалийта еза царна.

Дукха деза новкъостий!

Тхо чІоагІа тешаш да, республикан строительни индустрен берригача болхлоша строителий Ерригсоюзни совещанен Кхайкарала жоп далеи Грозне хиннача августовски бІаь дийнахьарча тІемай шовзткъа шу дизар, город, йилла бІаь шовзткъа шу дизар, строитела Ди белгалдаккхеи гІишлонаш хьалъяра темпаш лакхъеш, кердача гІишлонашта эша материалаш дукхагІа арахецаш кхы а шерагІа социалистически яхь йоаржаергхиларах, къахьегама керда коталонаш йоахаргхиларах.

Ши орден лелаю мехкдаьттан воай Грозный кхы а хозагІа тоаергъя вай!

Нохч-ГІалгІай АССР-а строительнии проектнии организацей, стротельни материалий предприятей актива собране дийца а дийцад, тІа а ийцад.

Челябински тракторни завода 25 шу даларга

Ткъаь пхиъ шу хьалха — 1933 шера 1 июне болх бе йолаелар вай Даьхено ше хьаяьча йоккхагІча заводех цаІ — Челябински тракторни завод. Предприяти хьалъяй социалистически боахама дукха керда низ бола техника эшаш хиннача хьалхарча пятилетках.

Завод хьалъяьраша лерхІар дуккхача технологически процессашта механизаци елга. Завод хьалъяьяр машинаш конвейерни сборка еш вІашагІ а ехкаш йола механизированни предприяти санна. Укхаза дунен чу эггара хьалха йолаелар С-60 гусеничи трактораш массово-поточни способах арахеца.

Тракторостроителаша сихха лакхйора машинаш арахецара темпаш. 1934 шера ноябре араяьлар 10 эзарлагІа йола трактор. 1935 шера, хьалхарча 1934 шерца нийсдича, шозза совгІдаьлар трактораш арахецилга.

Заводе доккхий балхаш дора производство дІахо тоаярна, арахецача продукцех дІабода мах лохбарна, хІаьта керда лакха балха овсарал йола машинаш хьаярна. 1937 шера йолаелар низболашагІа йола дизельни 65 говра низ бола «Сталинец-65» яха трактор. 1940 шера март бетта вІашагІъеллар юбилейни 100-эзарлагІа йола трактор.

Дика къахьийгар челябински тракторостроителаша Сийлахьбоккхача Даьхен тІема шерашка. Хьинаре баьча балхах завода коллектива 1944 шера ЦІеча Седкъан орден еннай, хІаьта 1945 шера 1 степена Кутузова орден а еннай. Конструкторски бюрэн коллектива цу шера Ленина орден елар.

Керда балха котало яьккхар тракторостроителаша 1946 шера — йолаелар низбола С-80 трактор арахеца. Из машин халкъа боахамо боккха пайда эцаш а шерра дІаяьржа а я.

ТІеххьарча шерашка завод кийчъеннай хІанзарча лакха балха овсарал йолча агрегатни станокашца. Предприятен цехашка дукха я деталешта поточни обработка еш йола поточни линеши конвейераши.

Хадданза лакхлуш латт машинаш арахецилга.

Сурта тІа: трактораш тІайола эшелон дІаяха кийчъеш я.

В. Георгиева сурт. Фотохроника ТАСС.

Херсонски Украински музыкально-драматически театра гастролешка

Херсонски Украински музыкально - драматически театра доккха сий долаш да ший искусство вошал долча Нохч-ГІалгІай мехка дІахьокхар.

Тха театр гІерт вай ханарча вахарах лаккха идея йола, художественно дикагІа йола спектаклеш увттае, гІорбаьнна болча классикий произведенеш сцене шоаш маярра дІахьокха, тхоай искусствоца коммунистически уйлан тІехьа къахьегамхой кхетабарна новкъостал де.

Укх тІеххьарча шерашка театро увттаяьй советски украинскии эрсийи драматургий, халкъа демократен мехкий драматургий, эрсий, украински, Малхбузерча Европан драматурген классикий спектаклеш. Царна юкъе я: «Любовь Яровая», «Интервенци» «Кремлевски курантош», «Бийсеи алеи». «ХІана къежар седкъий дела», «ЙоІа ираз лехар», «Цыганка Аза», «Тийшаболхи безами», кхыяраш а.

Цу спектаклех йолча хІаранена юкъе да ший тайпара режиссерски, актерски, оформлени ярах дола каратІдаьннараши ка ца йоалаш дисараши. Цхьабакъда тха театра ерригача спектаклей юкъара дар да — театра коллектив хІара кердача постановкаца вай ханарча вахара кертера дешаш увттаде а царна доагІа жоп дала а гІерташ хилар, образ йолча, кІоаргга дега чу южача театральни искусствоца советски сага дикагІа дола гІулакхаш дІахьокха гІерташ хилар.

Грозне оаха увттаергйолча гастролеша хьахьокхаргда идейно-художественни хьакъехьа оаха мел нийса кхоачашду тхоашта хьалхашка оттадаь декхараш.

Деррига а украински театраш санна Херсонски театр а вай мехкарча дерригача халкъий формах къамани чулоацамах социалистически йола театральни искусство тоаеш йоакхо еча Советски Іаьдалои Коммунистически партеси хьадаь да. Революци хилалехьа Украине духхьал цаІ мара къаман театр дацар, хІанз Украине уж 76 да.

Херсонски театр хьадаьд 1936 шера.

Цун коллективана юкъе болх беш хиннаб чІоагІа бовзаш бола украински сценан мастераш Шумский, Бучма, Ужвий, Гранкин, кхыбараш а.

Херсонски театре хІанз а тІехьа болх беш ба украински къьнара актераш УССР-а заслуженни артисташ Лучицкий-Данченко, Бориков. Театра хІанзара коллектив латт украински театральни ВУЗ-ашеи студешеи арахийцача кагирхоех. Шеко йоацаш ала йиш я, тха театра къона актераш н.н. Микуцкий, Заяц, Петров, Степаненко, Литвиненко, Голубев, Чучко, кхыбараш а украински сценан корифеяша хьаяь юхе йита актера Іалальмате дика говзал толамца дІайохьалургйолаш хиларах.

Ше хьахиннача укх 22 шера Херсонски театро Херсонски областерча къахьегамхошта гІулакх даь ца Іеш, цхьайолча союзни республикай къахьегамхошта а гІулакх даьд. Театро гастролеш увттаяьй Дальни Востоке, Башкире, Казахстане, Узбекистане, Краснодаре, Ростов-на-Дону, Таганроге, Воронеже, Российски Федерацен кхыча городашка а, цу хана чухь театро дІахьекхай 6600 спектакль, 3 миллион саг а хьожаш.

Украинел арахьа гастролеш увттаярал совгІа, Херсонски областа гаьнарча юрташка дахе, массехк кІира доакхх театро хІара шера, колхозхоша аьхки кхаш тІа балхаш деча хана, царна культурни гІулакха доккхий балхаш а деш. Цу гІулакха лаьрххІа вІашагІдоллача сцена кхайтІарча стане, хьаттараштІа, ара фега 3—4 эзар саг волча аудиторена гІулакхде торо хулийт. Иштта дІа-юха дахача хана театро художественни самодеятельноста коллективашта новкъостал деш, кхайтІарча бригадашта лаьрххІа тематически концерташ увттадеш, кансультацеш а шефий болх а бу. Цу тайпарча театра балха чІоагІа раьза хул колхозхой.

Театр ший йиззача коллективаца доагІа Грозне. Драматически актераш хинна ца Іеш тхоца я хори, балети, хІаьта дика талант йола дирижер а композитор а вола В. П. Ананьевски керте латта оркестри.

Театра гастрольни репертуараца да спектаклаш: Украине советски Іаьдал оттарахи, петлюровщинаца лелабаьча тІемахи дувцаш йола М. Зарудне «Бийсеи цІера алеи», советски наьха кхетамчу дисача къаьнарча гІулакхашта духьал лелабеча къовсама язъяь Корнейчука. «Дела хІана къеж седкъий», яха керда комеди, «стилягехи» кхы тайпара тарабалагІертарехи язъяь йола «Модай ателье» яха оперетта, театра коллективо Украински драматургаца Сунтелаца вІашагІъелла «Днепро тата ду» яха музыкальни комеди, паччахьа Іаьдала кІаллатташ украински халкъага хинна хала ха ювца «ЙоІо ираз лийхад», «Унедимо рано зилля копала», «Аза цыганка», «Наймичка» яхараш.

Грозне гастролеш увттаделга доккха политическии культурнии лоархІам бола гІулакх лоархІ театра коллективо. Грозне театр дарца кхы дукхагІа чІоагІлургба вай культурни бувзам.

Н. БУРЛАК,
Херсонски Украински музыкально - драматически театра директор.

Эрсий купеци гаьнарча Индера цун доттагІийи

Советско-индийски фильм „Кхаь форда дехьа вахар“

Іалальмате майра гІулакх хиннад Тверерча эрсий купеца Никитин Афанасена эрсашта а кхыча европейцашта а йовзаш йоацача Инде вахааьнна дагадеха хиннар. Цу тІа из а XV бІаьшере (1466—1472 шш.), адамий географически кхетам сов кІезига хиннача хана, кІезига-дукха а низбола транспорт ца хиннача хана, хІаьта Россе а кхыча мехкашка а лелаш хиннача гІаьрхой оагІонгахьара даим кхерам а хиннача хана. Кемал дукхагІа доккхача лодкана тара долча цу ханарча кемана тІа а хайна, кхаь форда дехьавала, гІаш, говра, инкала, пиллана тІавагІаш бІарг дІа ма кхоачча йоккхача эрий-аренах чакхвала могаргдацар геттара доккха хьинар, денал, хьаькъал долча, дукха гІулакхаш леладаьча, вахар довзача сага мара.

Эггара чІоагІагІа дог гІоздоаккхар фуд аьлча, вай мехкахо Инде европейцел 25 шу хьалхагІа кхаьча хилар да. Цул совгІа, нагахь санна португальски фордахой баьччо Васко де Гамас бихьаьча наькъа тІеххьа Индена колонизаци яьяле, эрсий купецо Афанасий Никитина Инде гІолла ше лелаш, ший цІенача дегаца дуккха доттагІий лехаб. Уж доттагІий-индийцаш, цо тІехьагІа ший «Кхаь фордал дехьа вахар» яхача запискашца белгалдаьча бесса, цунах «цхьаккха хІама ложкъадеш хиннабац: е дуа хІама а, е шоаш ю базар а, е лазамаш а, е кхыдола гІулакхаш а».

Мишта хьахьокх вайна кинематографисташа вай мехкахочун гІоръяьнна дика образ а цун фордашта дехьара доттагІий а?

Іалальмате йоккхача говзалца ловзаю А. Никитина роль артисто Олег Стриженовс. ТІехь-тІехьагІа чІоагІлуча эффектаца хьахьокх цо ший турпалхочун ира, доккха хьаькъал, боккха нравственни низ, цун хоза гІулакхаш, цІена дог. Артист сихлац А. Никитина оамалий бІарчча сибат цу сахьате гучадаккха. Кинофильма шиъ сери чакхъяллалца зритель теркаме хьеж, артиста говзалга, цо мишта хьахьокх Афанасий Никитина Даьхенцара безам а цун йоккха гуманизм а. Ялх шера гаьнна Инде мехка волаш, моллагІа кхерам а низІоткъам а шийна тІаоттарах бицбалийтац цо эрсий-мохк, Даьхе бахьан долаш юха воал из индийски йиІийцарча Чампацарча безамах а.

Ший йоккхача таланта керда оагІув хьайийлар Чампа роль ловзаеча индийски актрисас Наргиса. Вай зрителa йовз из «Бродяга», «Господин 420», хІаьта кхыдолча а индийски кинофильмаех. Наргиса ловзаеш йола Чампа безаме, сакъердаме, цІена дог дола кхалсаг я. Тайп-тайпара я цун оамалаш, уйлаш, гІулакхаш. Цкъа кхыча мехкарашца халха а ювл, иллеш а доах цо; цкъа эрсий хьашан барзкъаш тІа а дийха, А. Никитина леладаьча гІулакхех говза дувц цо; цкъа чІоагІа гІайгІане яха хул из (цунна везаввенна эрсе кастта дІаваха везаш ва). Зритель теш Чампаех, теш из Наргиса ший роль нийса ловзаярах.

ЧІоагІа зрителаш тешабеш хьахьокх артисто Балрадж Сахни философа, поэта Сакараман образ.

Дика ловзаю артисташа лоацчача хана мара бІаргагуш йоацаш йола образаш а. Ужаш я: визирь Махьмад Гаван (арт. Притхвирадж Капур), цІена дегаш дола, хьаьнала уйлаш йола Чампан даи нанеи (артисташ Манмахан Кришна, Ачла) дуккха кхыбараш а. Советски актерий балхах белгалъяха мегаргья артисткас В. Обуховас тІехдика ловзаеш йола А. Никитина наьна образ, иштта кхыяраш а.

Белгалбаха беза сценаристаш Ахьмад Іаббаси Мария Смирновзи. Царна каратІдаьннад боккъонца XV бІаьшерен замах а Афанасий Никитинеи цун доттагІийи образех а дола киносценарий язъе.

ЧІоагІа толаме оттадаьд фильм «Кхаь фордал дехьа вахар» режиссераша Василий Пронинеи Ахьмад Іаббасеи, йоккхача говзалца съемкаш яьй цунна операторaша В. Николаевски, Ричмандр Сингхеи, Е. Андриканисеи. Дика оттадаьча массовии, интимнии сценаша хьахьокх режиссерийи операторийи йоккха говзал. Даим кер чу дус кинофильм чакхдоаллаш оттадаь сцена. Бидаре баха нах Сакарамана тІехьа «До свидания» яха илли а оалаш, къасташ ба шоай эрсий доттагІчунца Афанасий Никитинца.

ХІаьта хозача оазашца а дега чура боагІача муамца а боккха сина салоІам боаккхаш я композиторий Борис Чайковскени Амиль Бисвасеи музыка. Боккха толам лархІа беза художникий М. Богдановеи, Г. Мясниковеи, Ачхрекареи болх: дукхагІа дола сценаш цар кийчъяьча макетех увттадаь да.

Советски киностудес «Мосфильмеи» индийски киностудес «Найя Сансареи» цхьана оттадаь широкоэкранни босбола фильм — сийлахьдоккхача шин халкъа — советскии индийскии — юкъера культуран бувзамаш дІахо шердарца лаьца доккха дакъа да. Шинна оагІорахьара цхьатарра кинематографисташ хилар а, цар вІаши барт тар а, кинофильм оттадара деррига гІулакхаш а Советски Союзаи Инденеи юкъера доттагІал тІехь-тІехьагІа чІоагІлуш латтилга хьахьокхаш да.

Іал. КОСТОЕВ.

Капитализмах юхе дисача, воча гІулакхашца къовсам лоаттабе

Социалистически обществе болхлойи ахархойи шоаш ба шоашта дай. Капиталистий мехкашка санна хьалдараш бац вай мехка дай. Советски наха кхетаду вай хьегаш дола къа воашта, вай общественна, вай паччахьалкхенна хьегилга а, цу къих хьадаьккхар советски халкъа юкъара хилар а. Цудухьа хьег советски наха къа дика. Из дизза бакъду вай мехка паччахьалкхен гІирсаш хьалдира планаш массаза а кхем болаш ханал хьалхагІа кхоачашъяро, из бакъду заводашка, колхозашка къахьегача советски наха шоай балха тІа йоахача коталонаша.

ХІаьта а советски наха юкъе тоъал ба тІехьа биса къаьна уйлаш, во оамалаш, хІам харцахьа кхетадар хІанз а шоайх доакхаш бараш. Уж нах бах дуккха хьалха хиннача оамалашца, уйлашца.

Эхь ца хеташ колхоза юкъерча балха юстара лела гІерташ, колхоза рузкъах дуккха продукташ а ахча шоашта хьуладе гІерташ, шоаш хьегача къих цуна кІезигах пайда бала безам болаш бола нах ба колхозашка хІанз а. Къаьстта ши-ший доккхий боахамаш леладар вай мехка доаца дукха ха я, хІаьта цхьаболчар керчу, цар хьаькъалашка йолаш я цох йиса во уйлаш а, оамалаш а.

Промышленноста предприятешка хоалуш да цхьабараша къахьегама дисциплина телхош хилар, балха тІера бувлар, шоай къахьегама декхараш бе-башха доацаш леладар.

Цхьа ха хиннай шоаш боацорашта беча балха цхьан-шин дийнахь тІера балар болхлоша дукха лоархІаш доацаш. Вай мехка нах боацораш боаца дукха ха я. ХІаьта а цхьа болча тІехьабисача болхлой кхетама чу хІанз а дисад капитализман хана санна къаьнара гІулакхаш, къахьегамца дола гІулакх къаьнача хана хиннача тайпара кхетаделга.

Кхыметтел предприятей хьалхле лелаерех а хул шоашта тІадахкача балхаех паччахьалкхенна бехк цахеташ бола нах. Цар гІайгІа яц производстван болх нийса оттабарна а, къахьегама овсарле лакхъйирна а, паччахьалкхен планаш ханнахьа йисте яхарна а. Цар пайда эцац дика болх беча предприятей опытах, тІехьашка тетт производстве керда техника а, керда гучадаьхараш а. Къахьегамхой йоакхо а еш царна эшачун-доацачун терко ца ераш а ба царца.

Газеташ тІа кІезига дешац вай воай общественни хьал кІалхара даккхарна советски наха хи бухе дола кема кІалхара даккхарах, дарза кІалдиса жа Іул кІалхара дакхарах, цІенах яьнна цІи йоайирах дола советски наьха гІулакхех яздаьраш. Ужжамо майра, шоай са а дегІ а ца кходеш советски наха леладу гІулакхаш дика гІулакхаш да, бокъонца цІена уйлаш йолча наха мара лелоргдоацаш а да.

Цхьабакъда, социалстически рузкъа кхо а ца деш, из лора а ца деш советски законаш телха а деш, болх а ца беш, къахьега хьинара доацаш, наьха хьоцарах баха гІертараш-хийра ба вай советски строяна. Цу тайпарча наха доккха зулам а ду лартТІа къа а хьегаш доккхий толамаш доахараштa. Къа цахетташ ницкъала къовсам лелабе беза царна духьал царех доала зулам массаза гуча а доахаш, къахьегачарна уж гоам а болийташ.

Дукха къахьега, дукха болх бе беза уж цхьабарех йоахка во уйлаш а оамалаш а дІаяха, цу гІулакха эггара чІоагІагІа эшар—нах кхетабара болх ба. Цахаддаш из болх бе декхарийла я партен организацеш, комсомола а профсоюзан а иштта кхыйола общественни а организацеш. Из болх бе беза лекцешца, беседашца, киноца, литератураца.

Къаьстта хІанз, вай коммунизм юллаш доахкача хана, коммунистически кхетамца нах Іомабар вай эггара хьалхара декхар да.

Шеко яц, коммунистически парте кулгалца наха юкъе хадданза беча кхетама белхаца уж къаьна, тІехьадиса цхьаболча нахах доахка айпе гІулакхаш даІ а даьха, толамца вай мехка коммунизм хьалъергхилара.

М. ХАШАГУЛЬГОВ.

Советски торговлен культура лакхъяра тІехьа

РСФСР-а а Нохч-ГІалгІай АССР-а а торговлен Министерствaн приказаца укх шера апрель бетта дІакхайкайир тикашкара а корашкара а витринаш дикагІа тоаяра а уж лелаяра а конкурс.

Грознерча «Гастроном» конторан коллективаша витринаш дика тоаярна а торгови предприятешка культура лакхъярна а социалистически яхь а лаьца доккхий балха толамаш даьхад.

Конкурса итог яьчул тІехьагІа хьалхара моттиг хьожаяьй Грозненски «Гастроном» конторана.

Шоай говзал а инициатива а хьахьекхача дикагІа болча продавецаштеи, директораштеи секцей заведующештеи ахчан совгІаташ деннад.

№ 1 йолчеи (директор н. Гладких), № 5 йолчеи (директор н. Гусева) тикай коллективашта торговлен болх дика барах «Сийлен грамоташ» еннай. Белгалдаьккхад № 4 йолча тика (директор н. Станишевская) дика болх белга а.

Премеш еннай тикашкара витринаш тоаьча продавецашта — декораторашта: № 1 йолча тикан продавцашта Дорошенко Т., Юмангулова М., № 2 йолча тикан продавеца Осипова Н., № 4 йолча тикан директора Станишевская Н., № 4 йолча тикан йоккхагІа йолча продавеца Марютина А., № 5 йолча тикан директора Гусева А., № 5 йолча тикан продавецашта Хаматханова А., Нагибина Л.

ХІанз тикай коллективаш тикача ухача наха дика гІулакх а деш, Советски торговлен бокъонаш йизза кхоачаш а еш, дІахо а советски торговлен культура лакхъяккхарна къовсам лоаттабеш я.

КАСТОЕВ С. А.,
Грозненски «Гастроном» конторан управляющи.

МагІалбика 25 шу дизара сийна

Дукха ха яц, МагІалбикерча 3-ча промыслан нефтяникаша мехкдаьтта даккхар дегІадоаладе торо яц тха яьхаь. Цунах дог тийша болаш дикка ха яьккхар цар. ДІадаха шу чакхдоаллаш, уйла а яь мехкдаьтта даккхар дегІадоаладе соцадир нефтяникаша...

Кердача скважинашта бурув тохилга лерхІа дезаш а дацар. №№ 165-8, 167-8, 110-8, кІеззига кхыйола скважинаш а мехкдаьтта дукхагІа лу яхаш яр. Уж а яцар доаккхал де йиш йолаш. ХІара 10 ди массаза дала царна чура гІумара пробкаш цІенье езаш хулар. Из гІулакх дика техка а техка, къаьна станокаш дІа а яьха царна меттел дукхагІа низ бола станокаш-качалкаш оттайир. Цу станокаша хьалдоаккхача мехкдаьттанца, пробкаш а хулаш сецаш хинна гІум хьал тІа ювла яьлар. Ремонташ елга кІезигдир цу гІулакхо. КъоаргагІа йола насосаш оттаяьчул тІехьагІа кхы а дикагІа болабелар болх. ХІанз бетта цкъа мара ягІац ремонт еш йола подъемник скважинаш йолча.

Кхыча скважиний болх а дикагІа тоабелар. ЙІаьхъелар ремонташта юкъера ха. Соахка хьалхарча квартале хинначул 30 ди дукккхагІа я укх шера хьалхарча квартале ремонташта юкъера ха.

Укх шера, мехкдаьтта даккхар дикка лакхдеш йола тайп-тайпара геолого-технически мероприятеш яьй промысле. 1-ча Май сийна коллективо тІайийцаь хинна социалистически декхараш тІеххоачашдир уж мероприятеш бахьан долаш.

ХІанз промысло планал совгІа 1400 тонн мехкдаьтта даьккхад. ССКП МагІалбика горкомеи горисполкомеи дІа-юха тела ЦІе байракх промыслан коллективо лелаю ши бутт ба.

Укх шера доккха цІай деэдергда МагІалбикерча наха — МагІалбик Іойилла 25 шу дуза ди да из.

Из ди тІакхоачаш, планал совгІа 2000 тонн мехкдаьтта даккха лерхІаш я промыслан коллектив.

Н. МАРИН.

Доазол дехьара

Алжире машар оттабара тIехьа!

Алжире тIом латта 3,5 шу гаргга ха я. Колонизатораша Индо-Китае яьча эхь доацача авантюрах из тара лерхIаш, французаша «бIеха тIом» аьнна цIи тиллай цох. Французски правительствос дуккхаза а кхайкадаьд Алжира гIеттача халкъал «кастта котдаргда вай», аьнна. 1956 шера апрель бетта Алжираца дувзаденна долча гIулакхий французски министра Лакост яхачо дош деннадар гуйра тIаккхоачаш тIом йисте боаккхаргба аьнна. Июнь болалуш цо йоахар: «ялх бетта тIом коталонца йисте боаккхаргба». Цу шера 21-ча ноябре Лакоста хоам бир, «сахьата диълагIа дакъа мара дисадац» алжирски тIом чакхбала аьнна. 1957 шера 23 августе массанега а дIахойташ, «тIом йисте боалаш латт» аьлар цо. Юххера а, 1958 шу тIакхоачаш французски министра аьлар: «алжирски тIом кастта толамца чакхбаргхиларах теш со», аьнна.

Цхьабакъда уж дерригa хабараш бакъхиланзар. Юха ца бовлаш, хIара денна чIоагIагIа духьал отт Алжира халкъ колонизатораштa. Дукха ха йоаццаш «Франссуар» яхача Парижерча газето яздора: «Иштта каст-каста а чIоагIа а герзаца ду довнаш Алжире цIаккха а хиннадац», яхаш. Алжирера французски арми эшалуш хилар дегIадоагIа. Масала, нагахьа санна дIадахача шера ноябрь бетта 27 французски самолет йохаьяле, укх шера февраль бетта 120 самолет йохаяьй.

Из дерригa шоай ка ца ялар IаьдкЪача, Алжирера колониальни тIом хьаллоацача Францен буржуазни печато каст-каста коталонах дог дилла уйлаш ювц. Масала, «Комба» яхача газето дIакхайкадир, алжирски деша хьакъехьа Франци «егIача боанга чу нийсъеннай», аьнна. Цхьабакъда, 1955 шера май бетта цу газето йоахар «Алжирера къовсам «IиндоргIащцара къовсам ба». Бакъда цу «IиндоргIаша» колонизаторий эскар дуккхаза а эшадаьчул тIехьагIа, Алжирерча тIемах ше иштта аьннар хувцадезача оттадир газет.

Алжир кортамукъа яккхара йолча къаман фронто хьдда а дика кхетадеш а оттадаьд шийна дагадоллар. Из чакх даккхара духьа латаш ба къам-мохк мукъабаккхара эскара юкъера Алжира патриоташ. Колониальни лоала кIалхара мукъа а даьнна, ший мехка да ше а долаш, ший лоIамех хилар да Алжира халкъа дагадоаллар. «Францес Алжир ший лоIамех хилара бокъо бакъ а еш, Алжирера тIом соцабарах йола переговораш ярца мара чакхдаргдац Алжире машар оттабелга,—йоах дукха ха йоаццаш Алжира компартес даьча кхайкарала тIа. Из кхайкарал хьаллоац Алжира дерригача халкъо. Цхьабакъда Францерча реакционни гIозараштa Алжире машар хилар дезац. Алжира халкъа духьал лоаттабеча тIем тIа французски правительствос яхийтай ах миллион саг вола арми, танкаш, авиаци, артиллери, форда-тIема флот. Колонизатораша Алжирера дукха баха маьрша нах боабу. Францен къаман обороная министерствос лаьррхIа Алжире летача Францен салташта яздаь брошюра арадаьккхад. «Бусулба наьха Малхбоален жовхьар — Самарканд ше хьаяьккхача, из Iошаьръеш хIалакьяьча» монтольски завоевателагара Чингиз-Ханагара хьокхам эца тIахьех салтий цу брошюра тIа.

Колонизатораша Алжире тамаш ялла бIеха леладеча зулмех тешал ду дуккха долча бакъдараша, дIадахача аьхки ше къаьста яхийта Алжире хиннача халкъашта юкъерча комиссес хьахьокхараша, кхы дуккхача материалаша а. Кхыдараш ца дийцача а, кхоачам болаш да укх шера 130 Алжира патриот колонизатораша вер а. «Альже републикен» яхача колонизатораша дIадаьккхача газета директор хиннача, Алжира цIихеза волча демократически деятело Анри Аллега, ше концентрационни лагере а волаш, яздаьча книжка тIа дувц лийца боахкача алжирцашта даьча низех. «Из дийшача унзара а воаккх цо, эхь а хетийт» «яхаш яздора «Манчестер гардиан» яхача английски газето цу книжках.

Фу бокъо я французски колонизаторий, халкъашта юкъе латта бокъонаш а йохаеш, оакхарий хьисапе къовсам лоаттабарца, низаш дарца кортамукъал а шоай мехка паргIато а яккха гIерта халкъ лоал лоаттаде гIерта? Французски официальни болча нахага хьаттача, дерригa цар дувцараш цхьан хIаман тIадоагIа, цар йоах «Алжир французски территорен дIакъоастаде йиш йоаца дакъа да».

КIеззига-дукха истори дагадехача кхоачам ба, уж тайпа хабараш даьсса хилар кхетаде. 1830 шера тIемца яьккхар Францес Алжир. Цу ханналца ший лоIаматIа а йолаш халкъашта юкъе ший гIулакх а леладеш паччахьалкхе яр Алжир. Масала, 1679 шера а Голландеца договорий гIулакхаш а леладеш, Алжир хилар ховш да. Американ ВIашагIкхийтта Штаташ шоай лоIаматIа хилар эггара хьалхагIа бакъдаьрех я Алжир. 1795, 1815, 1816 шерашка кхо договор а оттайир царца Алжиро.

Нагахьа санна хIанз США-с хьал а лоацаш, французски доал деча гIозарий викалаш историга гIолла Алжира халкъа къаман-кортамукъален болам тоIабелга нийса лерхIа гIерте, из ду Алжира Iаламан рузкъаш дIаIувдаш йолча французскии американскии монополей — «бIеха тIом» хьалхьеберий тийшабалха тIера общественноста теркам баккха дага долаш. Алжира боахама контроль лелаеча французски финансисташа Малле, Мирабо, Ротшильд яхараша хIара шера дукха пайдаш дIаIувд Алжирера. Духхьал 1947 шера денз 1954 шерга кхаччалца йолча хана французски 22 компанен пайдаш 458 миллионагара 7.155 миллион франкага кхаьчад. Алжире тIом эттача укх 40 бетта ший пайдаш 2—3 лакхдаь компаней йоккха группа я Франце. Цу группана деза Алжирера тIом махулла бIаьхбалар.

Цхьабакъда цу кIеззигача империалистащца французски халкъ дIахьокхадича доккха гIалат хургдар. Францен къахьегамхой тIа-тIа дукхагIа духьал ба колонизатораша Алжире лелаеча авантюрана. Французски халкъ Алжира халкъаца барт болаш хиларах эггара хьалха дувц Францен къахьегамхой эггара йоккхагIа йолча партес — коммунистий партес лаьцача позицес. Цу партен Центральни Комитето Алжира деша хьакъехьа йолча ший резолюцен тIа белгал даьккхар «нах а боахам а хIалак беш болча тIема политика еррига йохаргья» аьнна. «Духхьал бIаргаш дайнараштa мара ца гуш диса йиш яц кортамукъа дала, ший лоIамах даха чIоагIо яь халкъ карадерзаде йиш йоацилга, яхаш хьехар ФКП ЦК-с.

Иштта шоай пачхьалкхе а йолаш, Алжира халкъ ший лоIамах даха бокъо йолаш хилар бакъделга дIадех Къахьегама ЕрригЪюкЪарча Федерацес, Французски кхалнаьха Союзо, Кагирхой Коммунистически Союзо, Францен кхыйолча прогрессивни организацеша а.

Алжирерча «бIехача тIемо» дорх ду дерригa прогрессивни адамаш. Дукха ха йоаццаш империалистий IоадкЪама кIалхара мукъадаьннача Азени Африкани мехкашкарча халкъаша а хьдда хьаллоац Алжира халкъо дIадехараш. Каире хиннача Азени Африкани мехкий барт-цхьоагIон конференцес а чIоагIгIа харц бир колонизатораша Алжире лоатгабу тIом. Французски правительствонеи Алжира кортамукъале яккхара къаман фронтаи юкъе переговораш елга вIаштIехьадаккха тIа а хьийхар цо. Цу конференцес оттадарах Iлжира халкъаца барт - цхьоагIо лелаяра комитеташ яхкар Азени Африкани дукхача мехкашка.

Алжирцаш шоай кортамукъал бахьан лоаттабу къовсам дувцилга йоагIаш хьаллоацаргба аьнна дIакхайкадир Мароккон а Туниса а правительствоша, Къилбаседан Африке Алжираца лоалаха ядача шин пачхьалкхено лаьцача позицес доазон йисте уллача Туниса Сакиет-Сиди-Юсеф яхача юрта бомбаш еттарах эхь хийтта ца сайцача Французски колонизаторий дегI тохадалийтар .Из агресси а, Алжирера тIом санна, дерригача дунен тIа харц йир.

Египета къаман собранес тIаийцар «Сага бокъонаш йохаеш, Французски Iаьдало леладеча варварий гIулакхашта» духьалара соцам. Из собрани кхайкар «дерригача къамий парламенташка а ВIашагIкхийттача Къамий Организацега а французски эскараша приговораш а деш, дуккха нах боабелгеи цу наха ду Iазапаши дIадахийта юкъегIорта тIахьехаш».

ООН-а Генеральни Ассамблеян тIеххьарча сессе Алжира дош дувцара инициатораш хилар Азени Африкани мехкий правительствош. Колонизатораш духьал боллашехьа, ООН-а Уставо маяххара Алжирера хьал тоадаь вIаштIехьадаккха переговораши кхы цу тайпара дола гIулакхаши дIадоладелга дезаш йола резолюци могайир цу сессе. Тунисе, Марокке, Египте, Саудовски Араве, Инде, Бирме, Китае, Индонезе хиннача дуккхача наьха митингашкеи собранешкеи тIа-тIа чIоагIагIа кхайкадеш харцдора ООН-а Генеральни Ассамблеяс де аьннар чакх ца даккха тIагIертта духьал баьннача французски колонизатораша леладу гIулакхаш.

Деха бокъо а йолаш, Алжира халкъо дIадехараш хьалкхоаб Советски Союза халкъаша а. Колонизаторий судаша боабе аьнна суд яь Алжира къона патриотка Джамила Бухиреди къаман-кортамукъале яккхара болама кхыбола доакъошхойи боабечара мукъа баха аьнна дерригача дунен тIа йолаеннача кампанена юкъе дика дакъа лаьцар советски наха. Цу кампанес хIанзехьа а ший дика гIулакхаш даьд. Боабе аьнна Алжира кхаь патриоткана, царца Джамила Бухиред а йолаш, яь приговор баллалца каторжни балхаш дергдолаш суд ярца хийцад. Къаьстта новкъостал дир Алжире тIем тIа Iазап тIаэттача наха СССР-а ЦIеча ЖIаргеи ЦIеча Ах Беттеи обществай Союзо, Алжирера моастагIашта кIалбусачара байдда баьхкача наха дIаекъа 1 миллион мах бола кхачан продукташ, промтовараш, медикаменташ Тунисе яхьийтача.

Беррига советски нах тIехьа ба город Москвен Калинински хоржамий округа харжархой собране «ХIара халкъ ший кхела да хила могаргдолаш а декхарийла долаш а хилар колонизатораша кхетаде деза ха хьаэттай», аьнна, Н. С. Хрущевс аьннача дешашта.

А. КРАСИКОВ.

Алжирерча событееХ

Укх сурта тIа: Касабан цхьан улица тIа (Алжира Iарабий квартал) французски патруль чухьожаш йоал цу моттиге вахача сага.

«Нью-Йорк таймс мэгэзин» яхача журнала тIера сурт. **Фотохроника ТАСС.**

С. ОЗИЕВ

Машара илли

Машар беза!
Машар беза!
Массанена
Дег чу латтар чIоагIа машар ба.
ТIом дIабаккха!
ТIом дIабаккха!
ХIаранена
Кер чу кхехкар тIемцар къовсам ба.
Дунен кхайкам,
Халкъий кхайкам...
Массанахьа
Машар, гIозавахар хулга да.
Говзал, хьаькъал,
Iилма даькъал
ДIаходахьа
Тордалийта тIом цахьовлга да.
Машар кхайкош,
Ираз кхайкош,
Укх дуненна
Хьалха латтар из вай Даьхе я
Цунна тIехьа,
Дехьа, сехьа,
Кхотаенна
Латташ дукха пачхаьалкхеш я.

Машара а,
Вахара а
Къиза моастагI
Адам хIалакдарна герз деш воалл.
Дуне дохо,
Вахар дохо,
Адмий боарзех
Дерриг дуне диза кийчлуш воалл.
Дунен халкъаш,
Дерриг къамаш,
ОарцагIдовла,
ТIом цахьайта чехка тохале!
Рузкъан даьшта,
Оакхараштa
Никъ дIакъовла,
Шеръе тIом дIабаккха духьале!
Машар беза!
Машар беза!
Масанена
Дег чу латтар чIоагIа машар ба.
ТIом дIабаккха!
ТIом дIабаккха!
ХIаранена
Кер чу кхехкар тIемцар къовсам ба.

„Ленин" яха атомни ледокол

Атомни ледокол «Ленин» даьд дунен тIа эггара говзагIа болча вай Советски Iилмахоша а инженераша а. Из дунен тIа эггара хьалхадаь атомни низаца лела ледокол да. Из даьд масса а хана боккха ша бола Къилбеседера мехкаш Iомаде а тахка а цигарча дукхача руцкъах пайда эца а къилбаседе гIолла малхбоалехьарча мехкашка бода никъ кемаш лелартдолаш, шах мукъабаккха а. Из кема а, цунна чулатта Iалаьмате дукха чоалхане говза машинаш а прибораш а хьаеча юкъе дакъа лаьцад вай мехкарча 500 предприятес.

Ледокол «Ленин» пхезза вIаштIара даь цIенош миссел лакха, 134 метр дIаьха, 27 метр шера да. Дунен тIа эггара доккхагIа долча американски «Глекчер» яхача ледоколала ши дакъа низболашагIа а да из. Цун беррига арара гобаьккха бола оагIув, лоаладаьча болатах бетта бича санна ба. Ши метр сома ша бохабу цо.

Ледокола тIа 900 гаргга къаьстта доккха, дика цIа да. Уж шедола цIенош сага мелъэшаш дола хIама чудолаш дика кийчдаь да. Дикача йоккхача городе санна дика тоаяь, кийчъяь клуб, библиотека, читальни, радиоузел, хIама дуа моттиг, бани, барцкъаш дутта моттиг кхы культурни сага мелъэша хIама да цу тIа. Цул совгIа цу тIа ше латтачара гIатташ йола вертолет я, катер, шлюпка яха кагий кемаш а да.

ХIанзалца эггара доккхагIа дикагIа дола «Ермак» яха ледокол а 15—20 ди-бийса мара цхьаннахьа чу ца додаш форда тIа тIолла лела йиш йолаш хиннадац, хIана аьлча цу ханналца доагадалла мара кIор а кхыдола доагам а тIадотта йиш ца хиларах. «Ленин» яхача атомни низаца лелача ледокола, цхьанна а метте чу ца додаш, шера фордашта тIа лела йиш я. Цо хи тIа гIолла цхьан сахьата 32 километр никъ бу. Массехказ дуненна гонахьа гобаккха йиш я цун доагама а, дуачун а, молачун а, кхы эшача хIаман а кхоачам болаш, цхьанна метте чу ца додаш.

Цо тойт советски Iаьдала Iилма а говзал а капиталистий мехкашкар чул тIех хилар. Капиталистий Iаьдалаш атомни низ тIом кийчбарна бохийтача хана, советски Iаьдала атомни низ ледоколаш деш, электрически станцеш еш къахьегамхой боахам тоабарна бохийт. Цо гойт советски Iаьдала машар безилга.

Машиннаькъахой клуба керда спектаклаш

Грозненски машиннаькъахой клуба драматически коллектива дика сий ду зрителаша. Гудермесеи, Дербентеи, Орджоникидзеи, машиннаькъа станцей клубашка концерташ увттаду цар.

В. Собконани Б. Балабканни — «БIаь миллионаш» яха спектакль дика чакхъяьлар, из ба драмколлектива керда болх.

«Шойла везаш вола ялх саг» яха А. Арбузован керда спектакль кийчъю хIанз коллективо.

С. ВОРОНИН.

Таникий театр юрта

Назрановси районерча Яндрера бераша Iалаьмате чIоагIа сакъердалуш хьажар, Грознера денача таникий театро оттаьйча «Иван царевича тайша борзи» яхача пьесага.

Берий дисциплина дика лоаттаеши, масса долча берашта дукха везаши волча учитело нов. Бариев Юсупа вIаштIехьдаьккхар цу пьесага дешархой хьажар.

Сакъердаме концерт дар 11 мая Яндрерча бершата хьекхар.

А. ГАНИЖЕВ.

Кхалнаьха советий декхарех

Дукха эзараш шоаш баьхача моттигашка цIабаьхка нохчийи гIалгIайи ба вай республике промышленносте а юртбоахаме а болх беш. Эзар гаргга нохчийи гIалгIайи мехкарийи кагий нахи ба лакхерча а юкъерча а специальни дешара заведенешка дешаш. Йоккха я Нохч-ГIалгIай халкъан культура дегIайоалаярна партес еш йола йоакхо. БоккхагIа бараштa юкъе дешанза бараш ца хилийта, царга дешийта хьахийцад 2 миллион гаргга ахча, дуккха хьалдеш латт чуIе цIенош.

Цу доккхача гIулакхех дакъа а лаьца дизза боахамеи культураи вахара декхараш кхоачаш деш ба кхалнах а. Эрсий кхалнаца къахьегаш ба, шоай дикача балхаца дIабовзийта а безабалийта а бола нохчийи гIалгIайи кхалнах а. Грозненски районе колхозни, совхозни фермашка болх беш а дукха нохчийи гIалгIайи кхалнах ба. Шоай балха планаш кхоачашъеш, юрта боахам лакхбара дика йоакхо еш ба уж. Къаьстта ала деза дикагIа болча къонача божабеттарех Ахмадовах, Абдурахмановах, Мадлаевах, Бурцевах, Алхановах, иштта кхыбарех. Шура яккхара план сийленца кхоачашъю цар. Иштта дика къахьегаш ба доярка Лантовая Марияи, НГIАССР Лакхехьарча Совета депутат йола птичница Самарцева Шуреи.

Дикача толамашка хьежжа дукха кхоачамбоацараш да тха районе. Тха районе 758 иоI я ВЛКСМ член йолаш. Царех 5 мара нохчои гIалгIаи яц. Из да вайнаьха мехкараштa юкъе кхетама болх барна комсомольски организацес теркам ца белга, общественни балха юкъе дакъа ла ца уж чу ца озар. Геттара кIезига ух мехкарий клубашка, кино, собранешка. Тха районе цхьайола клубаш хIанз а болх во беш я, сакъердаме вечераш, дика чулоацам болаш лекцеш, докладаш, беседаш ешац, вIашагIтеха самодеятельностан кружокаш а яц цига.

Культуран болхлошеи комсомольски организацешеи вайнаьха кхалнаха юкъе кхетама болх шерагIа лелабеш, общественни балха юкъе дукхагIа уж чуувзаш бе беза. Дешарах мехкарашка бизза пайда эцийта беза.

Тха районе дешар ца ховш 944 саг ва, царех кхалнах 542 саг я. Халкъа дешара отделашка гIолла тха районе нахага дешийта вIашагIтеха 65 группа я, цу группашка чулаьцараш дукхагIа бараш кхалнах ба. Во да цу группашка болчар масса йолча хана деша хьа ухаш ца хилар. Укхаза чIоагIа лел хIенз а исламах юхе диса гIулакхаш. Ислама «хьехамах», кхалсаго деша бокъо яц, общественни вахара юкъе дакъа лаца а мегаргдац. ХIаьта из зуламера гIулакх хIанз а чIоагIа да кхалсага вахарчухь, цудухьа ба уж бакъахьарча новкъа баха хала.

Нохчийи гIалгIайи культурни дезала юкъе а долаш да кхалнахага ца дешийта гIерташ дола гIулакхаш. Вузашка, техникумашка ца дешийташ, иштта юкъера школе царга йисте ца йоаккхийташ сецабу цар мехкарийи кхувш йоагIа йиIигаши. Школе деша ягIаш 3—4 класс яьккхача школа ют цар.

Тха района школашка укх шера цхьаккха а вайнаьха йиIиг яц 8-9-10-ча классашка деша ягIаш, хIаьта ворхIагIча классашка еррига пхи йиIиг мара яц.

Бераш вай эггара дезагIа дар да, вай тIехьале я из. Вай уж хьалкхеде деза, царех коммунизман гIирсаш хьалдераш хургболаш. Районе деша ха йолаш дола 59 бер деша ца дагIаш да. Царех дукхагIа дараш вайнаьха йиIигаш я. Юртсоветаша, школаша, общественносто цхьаккха хIама дац уж бераш дешара чуозарна. Бахача наха юкъе бе беза кхетама болх бац, массанешка а дешийтара закон телхадераш бехктокхаме озац.

Нохч-ГIалгIай мехка хIанз а долащда дукха истий кхувлилга. Уж гIулакхаш тха районе а да. Тамаш йолаш да, дукха истий кхувлара гIулакхаш къайлакхухьараш кхалнах шоаш хилар. Цу гIулакхах ладкъаш цхьаккха а кхалсаг енаяц тхо долча. Дукха истий кхувлар къайлагIа леладеш да. Дукха истий кхувларна кIезига духьале еш я цхьайола партийно-советскии суда-следственнии органаш.

Партен XX-ча съездо белгалдаьккхад хьалхале лелаеча партийни, советски балха тIа хIанз а болх беш кIезига кхалнах хилар. Из доагIаш да вай республикана а тха района а. МайрагIа хьалхашка яха еза кхалсаг хьалхале лелаеча балха тIа, къаьстта нохчои гIалгIаи, царна булуш бола болх царга дIа а телаш. Кхалнах царга болх булургболча, царна гIо а деш, балха дIаувттабе беза.

Кхалнаха юкъерча политикан-кхетама а культуран а балха кхоачамбоацараш сихагIа дIадахарна партен ЦК-с яьча решенех вай республикан обкоме а райкомашка а кхалнаьха отделаш вIашагIтехай. Кхалнаьха отделаш вIашагIтохаро дикагIа йиш хулийт кхалнаьха актива хьалхале лелаяра болх тоабарна, общественнии политически вахара кхалнах шерра юкъеоза.

Тха районе, хIара нах бахача моттиге вIашагIтехай 9—15 кхалсаг юкъе а йолаш кхалнаьха советаш. Кхалнаьха советаш шоаш хIара денна беча балхаца декхарийла я болхлой, колхозхой-кхалнах, гIулакхера нах, цIен ноанош школай балха а медицински культуран-кхетамеи балха а юкъе оза. Хоадам болаш къовсам лелабе беза хьалха дIаяхача ханах юхедисаращца, котъяьннача Социализман Конституце тIа чIоагIъяь йола кхалсата бокъонаш дIайовзийта еза, къаьстта нохчийи гIалгIайи кхалнаха.

Кхалнаьха советашта парторганизацей секретараша гIо деча, уж бакъахьарча новкъа ниисъеш а цар балха контроль а лелаеча, дикагIа ба кхалнаьха советий болх. № 1 йолча шурий совхоза кхалнаьха совето (секретарь нов. Волков, совета председатель нов. Щеглова) планах бу болх. Во боацаш болх бу Алхан-Каларча кхалнаьха совето (председатель нов. Рябуха). Кхалнаьха советаша парторганизацей гIонца лекцеш, вечераш ю, хIаьта иштта хьинаре болабеннаб уж кхалнаха юкъера дешар ца хар дIадаккха а.

Старо-Юртовски совхоза парторганиазцен секретарь нов. Ахметхановс, «Советская Россия» яхача колхоза парторганизацен секретаро нов. Арсбиевс уйла яц кхалнаьха советий балха, цар болх хила безача тайпара ниисбе а хьажац уж.

Дина гIулакх чIоагIагIа даьрже хул Iилман-кхетама болх во лелача метте, Iилма-атеистически болх лелабеш боацача, керттерча даькъе Iалама кхолламах а общественни лоаттамах а дола хоамаш наха юкъе кхоачамбоацаш леладеча метте. Из дицдалийта йишъяц нов. нов. Ахметхановси Арсбиевси.

Кхалнаха юкъера кхетама болх шерра боаржабарна дика гIулакхаш карагIдувлаш болх барна юкъе баха беза кхалнах. Кхалнаха юкъе дукхагIа еша еза шоай наьна меттала йола лекцеш, Iалашде деза производственни а общественни а вахара юкъе кхалнаха дукхагIа дакъа лацар. Цхьаккха а нохчийи гIалгIайи йоI йиса йишъяц школе деша ца ухаш.

БЕРСАНОВА Фатима,
ССКП Грозненски райкома кхалнаьха отдела заведующи.

Диззе Iалашде ийдерхой хьашташ

Книжка Советски Союзе наха гIулакх деш да.

СССР-е книжкаш кепа теха арадахар шерра даьржад.

Хьалхара кепа теха эрсий книжка арадаьннача хана денз Сийлахьйоккха Октябрьски Социалистически революци яллалца йолча 400 шу гарггарча хана Россе 550 эзар тайпа цIи йолаш книжкаш арадаьхад, хIаьта 1918—1956 шерашка кхаччалца Советски Союзе 5,3 миллион цIи йолаш книжкаш арадаьхад 19 миллион экземпляр тираж а йолаш.

1956 шера арахийцача книжкай тираж 11,2-зза дукхагIа да 1913-ча шера хинначул. Социалистически обществан сега кхетам шерра баьржа ба, цун хьашташ тайп-тайпара а да. ХIара шера лакхлу книжкаш наха дIадехар.

Книжкаш дохкача болхлой сийлен декхар да, книжкаш ийдераш культурни хьисапера дика Iалашбар, мехкачухь ара мел дувла литература царна хулийташ.

Нохч-ГIалгIай Книготорга коллектив города а юртий а къахьегамхой культуран хьашташ махулла дикагIа Iалашде гIерт.

Таханарча денга эргаяьннай хьалха доазол дехьарча заводчикий вотчина хиннача Грознен ший а цунчу бахархой а юхь.

Революци хилале Грозне цхьаккха а дика книжкай магазин яцар. ХIанз 12 магазин, 8 киоск, дукха книгоношаш ба болх беш.

1913-ча шера хIара городе вахача сага 15—20 кепига книжка эцар, хIаьта 1957 шера хIара Грознен сага 17,4 сома маьха книжка дехкад.

1957 шера книготорга магазинашеи киоскашеи Нохч-ГIалгIай республикан бахархошка дехкад политически, технически - Iилман, медицински, художественни, кхыдола литература 1956-ча шерага диллача 405 эзар сом дукхагIа.

Книготорга № 1 йолча магазина а кхыча магазинашка а йолча подписной изданей отделе 20 эзар совгIа подписчик ва 30 совгIа тайптайпара издани ухаш.

Дукхача грозненций Iомадаь долаш да, книжжай магазина чу а вахе цига керда книжкаш дий хьожилга. Ишта книжкаш дукха дезарех ба: Грознен предприятей инженерно-технически болхлой, болхлой, гIулакхера нах.

Тхо чIоагIа хьожаш да, ерригача заводашка, дешара заведенешка, массайолча хана книжкаш доаржаду общественни нах хилар Iалащде.

Книжкай базараш чакхйоах оаха заводашка, учрежденешка, колхозий базарашка. Книжкаш дохкар вIашагIдехк оаха театрашка, клубашка, — вечераш, концерташ, спектаклаш, конференцеш, собранеш йолча моттигашка.

Книготорга болхлошеи тIулакхерча нахеи берригача наха санна книготоргий Ерригсоюзни социалистически яхь лелаю.

1957 шера Министерстван 2-гIеи 3-гIеи ахчан преми еннай книготорга болхлошта, хIаьта 1-ча кварталa хьокхамаш тIеххоачашдарах юха а Министерстван шоллагIа преми еннай царна.

Тха коллективаца дика книжкаш дохка болхлой ба. Уж ба нов. Бандурина, Москаленко, Исаева, Субботина, Юшина, Кузнецова кхы дукха бараш.

Дерригаш ираз долаш а доаккхал деш а да тхо 1957 шера во боацаш оахош болх баь хиларах а 1958 шера а книжкащца къахьегамхой дика Iалашбарна дIахо а из болх беш хиларах а.

С. ХОМЯКОВ,
Нохч-ГIалгIай книготорга директор.

Къона продавец

Белгалдаккха дезаш да, Нохч-ГIалгIай республика юхаметтаоттаярца нохчийи гIалгIайи кагирхоех дукха къона тайп-тайпара говзалаш Iомаяь кадраш хьалкхийна хилар. Царна юкъе лоархIам болаш дакъа лоац торговлен болхлоша а.

Царех цаI ва № 6 йолча гастрономе продавецал болх беш вола Султигов ТIахIир. Дукха ха яц цу тикаь чу ученикалла из дIаийца. Цхьабакъда, ученикашта йилла срок йистеялалехьа дуккха хьалхагIа, цун балха кхетам дика хиларах, продавецалла оттавир из.

Къахьегамхой вахара юкъе торговли боккха лоархIам болаш я. ХIаьта, продавецаш болх бирга хьажжа лел тикай болх а. Из дика кхетадаьд ТIахIира: ше болх беш вола моттиг цIена лоаттаеш, хIама эца баьхкача нахаца безаме волаш, царна эшаш дола товараш чехкка царна дIалуш бу цо мах.

Ала деза, ТIахIира шийна ховчох тоъам баь ца а Iеш, ший кхетам дешарца кIоаргбеш хуле, цун болх дIахо а толамца дIагIоргхилар.

Институтера радиогазет

Нохч-ГIалгIай педагогически институте ший хан-ханнахь арадувл радиогазет. КIира шозза дикторо сакъердаме хоам бу студентай вахарахи, дешарахи, дика дешачарехи, студенчески кружокий балхахи, дIайихьача спортивни яхьахи лаьца.

Микрофона чура къамаьл ду студенташеи института хьехархошеи.

С. ВОРОНИН.

Редактор М. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинци цIерагIа кинотеатр
Йоккхача зале **«Дело пестрых»**. Долалу 8, 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

№ 1 зIамигача зале. **«Дело пестрых»**. Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

№ 2 зIамигача зале. Берий сеансаш **«Миколка паровоз»**. Долалу 9.30, 11.30. **«Свинаркеи пастухи»**. Долалу 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30.

№ 3 зIамигача зале. Берий сеансаш **«Гаврош»**. Долалу 9.15, 11.15. **«Поединок»**. Долалу 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15

19 мая денз хьокха долалу керда художественни фильм **«Из гIатте хиннадац»**.

Родина яхача кинотеатре.
Керда художественни бос бола фильм **«Кхаь форда дехьа вахар»**. Долалу 9, 12, 3, 6, 9.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ01214 Типография им 11 августа 1918 года, проспект Революции 30/3. Заказ № 2787.